YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(kahdeksas jaosto)

1 päivänä heinäkuuta 2009 *

Yhdistetyissä asioissa T-81/07, T-82/07 ja T-83/07,

Jan Rudolf Maas, KG Holding NV:n konkurssipesän hoitaja, kotipaikka Rotterdam (Alankomaat), edustajinaan asianajajat G. van der Wal ja T. Boesman,

kantajana asiassa T-81/07,

Jan Rudolf Maas ja **Cornelis van den Bergh**, Kliq BV:n konkurssipesän pesänhoitajat, kotipaikka Rotterdam, edustajinaan asianajajat G. van der Wal ja T. Boesman,

kantajana asiassa T-82/07,

ja

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

Jean Leon Marcel Groenewegen, Kliq Reïntegratien konkurssipesän pesänhoitaja, kotipaikka Utrecht (Alankomaat), edustajinaan asianajajat G. van der Wal ja T. Boesman,

kantajana asiassa T-83/07,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään H. van Vliet,

vastaajana,

jossa on kyse toimenpiteestä, jonka Alankomaat aikoo toteuttaa KG Holding NV:n hyväksi, 19.7.2006 tehdyn komission päätöksen 2006/939/EY (EUVL L 366, s. 40) kumoamista koskevasta vaatimuksesta,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: tuomarit S. Papasavvas, joka hoitaa puheenjohtajan tehtäviä, N. Wahl ja A. Dittrich (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies J. Plingers,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 10.12.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1. *Yleinen asiayhteys*

1 KG Holding NV, jonka ainoa osakas oli Alankomaiden kuningaskunta, perustettiin 1.1.2002 Alankomaiden sosiaali- ja työministeriön uudelleensijoittamispalveluja itsenäistettäessä.

2 Kliq Reïntegratie BV (1 450 työntekijää) ja Kliq Employability BV (200 työntekijää) perustettiin 18.5.2002 KG Holdingin diffuusion perusteella. Näiden kahden yhtiön yhtiöosuudet olivat yksinomaan KG Holdingin hallussa. Oli olemassa myös rajoitettu määrä muita pienikokoisia tytäryhtiöitä. Kahden suurimman tytäryhtiön pääasiallisena toimintana oli työnhakijoiden työllistämiseen, vammaisten työntekijöiden työelämään sijoittamiseen, sopivien työntekijöiden löytämiseen yrityksille avoimien työpaikkojen täyttämiseksi sekä yleiseen työnvälitystoimintaan liittyvien palvelujen suorittaminen.

3 Kliq Reïntegratien rakenneuudistuksen yhteydessä ilmenneiden taloudellisten vaikeuksien johdosta 31.7.2003 perustettiin Kliq BV. Osa Kliq Reïntegratien sopimuksista siirrettiin tämän jälkeen 1.10.2003 alkaen Kliqille.

4 KG Holding päätti 30.9.2003 toteuttaa Kliqin ainoana osakkaana osakeannin, jossa laskettiin liikkeelle 150 000 Kliqin yhtiöosuutta, joista kunkin nimellinen arvo oli 100 euroa, ja jonka yhteisarvo oli 15 miljoonaa euroa, sillä edellytyksellä, että 75 prosenttia tästä määrästä eli 11,25 miljoonaa euroa vapautetaan vasta sen jälkeen, kun Kliq on sitä pyytänyt.

5 Alankomaiden kuningaskunta pyysi 12.11.2003 komissiolta lupaa myöntää KG Holdingille pelastustukea 45 miljoonan euron suuruisena lainana, jonka laina-aika oli kuusi kuukautta ja josta 9,25 miljoonaa euroa oli tarkoitus lainata Kliqille ja 35,75 miljoonaa euroa Kliq Reïntegratielle voimassa olevien sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi ja henkilöstöä koskevan sosiaalisuunnitelman kustannusten kattamiseksi.

6 Komissio päätteli 16.12.2003 tekemässään päätöksessä (EUVL 2004, C 33, s. 8), että valtiontukea, jonka Alankomaiden kuningaskunta suunnitteli antavansa KG Holdingille kuudeksi kuukaudeksi myönnettävänä 45 miljoonan euron suuruisena lainana, voitiin pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.

7 KG Holdingin ja Kliqin välillä tehtiin 23.12.2003 lainasopimus 9,25 miljoonasta eurosta. Kyseisessä sopimuksessa oli Kliqin osalta kuittauskielto, mutta sen mukaan KG Holding saattoi suorittaa kuittauksen lainan perusteella maksettavien summien ja Kliqin mahdollisen saatavan välillä.

8 Alankomaiden valtiovarainministeri päätti 24.1.2004 muuttaa KG Holdingille myönnetyn 45 miljoonan euron suuruisen lainan samalle yhtiölle myönnettäväksi

rakenneuudistustueksi. Tämä muuttaminen oli käytännössä tarkoitus toteuttaa muuntamalla Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämä pelastamislaina KG Holdingin omaksi pääomaksi sekä siirtämällä mainitusta lainasta 9,25 miljoonaa euroa Kliqille ja 35,75 miljoonaa euroa Kliq Reïntegratielle. Alankomaiden kuningaskunta pyysi komissiolle 26.1.2004 antamassaan ilmoituksessa, että kyseinen rakenneuudistustuki hyväksyttäisiin. Komissio pyysi vuoden 2004 huhtikuussa, elokuussa ja marraskuussa lisätarkennuksia.

9 Rechtbank Rotterdam (Rotterdamin tuomiopiirin alioikeus) julisti 8.1.2005 KG Holdingin konkurssiin ja nimitti J. R. Maasin konkurssipesän pesänhoitajaksi. Rechtbank Utrecht (Utrechtin tuomiopiirin alioikeus) julisti 9.2.2005 Kliq Reïntegratien konkurssiin ja nimitti J. L. M. Groenewegenin konkurssipesän pesänhoitajaksi.

10 Komissio järjesti 23.3.2005 kokouksen valtionvarainministeriön edustajien ja asianomaisten yhtiöiden kanssa rakenneuudistustuen hyväksymistä koskevan pyynnön osalta.

11 KG Holdingin konkurssin ja Kliqiä kohdanneiden taloudellisten vaikeuksien johdosta Kliq laati vuoden 2005 alkupuolella suunnitelman, jonka perusteella sen oli mahdollista varmistaa toimintansa jatkuminen. Kyseisen suunnitelman tavoitteena oli mahdollistaa se, että KG Holding myy yhtiöosuudet, jotka sillä oli Kliqistä. Kliqin toiminta perustui tässä tarkoituksessa vaiheittaiseen suunnitelmaan, jonka mukaan ensinnäkin KG Holding panee täytäntöön Kliqille antamansa sitoumuksen vapauttaa osuudet suorittamalla kuittaus vapauttamista koskevan velvoitteen ja 9,25 miljoonan euron suuruisen lainan välillä ja tämän jälkeen KG Holdingin hallussa olevat Kliqin osuudet myydään.

12 Kliq pyysi 16.6.2005 KG Holdingin pesänhoitajaa vapauttamaan kokonaisuudessaan pääoman, jota ei ollut vapautettu. KG Holdingin pesänhoitaja vastusti Kliqin vaatimusta vapauttaa osuudet suorittamalla kuittaus tämän velvoitteen ja Kliqillä 9,25 miljoonan euron suuruisen lainan perusteella olevan velan välillä. Kliq pyysi tämän jälkeen 21.6.2005 rechter-commissarisia (konkurssitoimitsija), joka on toimivaltainen

kansallinen tuomioistuin, määräämään KG Holdingin pesänhoitajan tekemään yhteistyötä vaiheittaisen suunnitelman toteuttamiseksi, toteuttamaan muuntamisen ja myymään tämän jälkeen Kliqin osuudet tarjouspyyntömenettelyssä. Myös Alankomaiden kuningaskunta nosti 22.6.2005 kanteen, jossa se vaati rechter-commissarisia määräämään pesänhoitajan vastustamaan kaikin keinoin sitä, että Kliq suorittaa kuittauksen sillä KG Holdingilta olevan saatavan (osuuksien vapauttamista koskeva velvoite) ja KG Holdingilla Kliqilta olevan saatavan (9,25 miljoonan euron suuruinen laina) välillä. Rechter-commissaris hyväksyi 22.8.2005 Kliqin pyynnön. Se katsoi, että kuittaus ja osuuksien vapauttaminen merkitsevät etua kaikille KG Holdingin velkojille. Alankomaiden kuningaskunnan vaatimus hylättiin ja KG Holdingin pesänhoitaja määrättiin tekemään yhteistyötä Kliqin laatiman vaiheittaisen suunnitelman täytäntöönpanemiseksi. Kumpikaan näistä osapuolista ei valittanut tästä päätöksestä.

13 Kliq julistettiin 14.12.2005 konkurssiin, ja konkurssipesän pesänhoitajiksi nimitettiin J. R. Maas ja C. van den Bergh. Mainitut pesänhoitajat myivät 21.12.2005 Kliqin varat markkinatalouden toimijalle 5,5 miljoonalla eurolla.

2. *Hallinnollinen menettely*

14 Komissio päätti 5.8.2005 aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn Alankomaiden kuningaskunnan 26.1.2004 antaman ilmoituksen johdosta (EUVL C 280, s. 2). Kyseisessä päätöksessä komissio tekee väliaikaisen johtopäätelmän, jonka mukaan rakenneuudistustuki, jonka Alankomaiden kuningaskunta aikoo myöntää KG Holdingille muuntamalla 45 miljoonan euron suuruisen lainan ja sille kertyneet korot KG Holdingin omaksi pääomaksi, ei ollut sen valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi antamissa yhteisön suuntaviivoissa (EYVL 1999, C 288, s. 2; jäljempänä suuntaviivat), jotka olivat voimassa pelastamislainaa myönnettäessä, vahvistettujen vaatimusten mukainen. Komissio epäili siis siitä, voidaanko suunniteltua rakenneuudistustukea pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.

15 Alankomaiden kuningaskunta lähetti komissiolle oman näkemyksensä tästä päätöksestä ja siltä pyydetyt lisätiedot 29.9.2005, 13.1.2006 ja 17.2.2006 päivätyillä kirjeillä.

3. *Riidanalainen päätös*

16 Komissio teki 19.7.2006 päätöksen 2006/939/EY toimenpiteestä, jonka Alankomaat aikoo toteuttaa KG Holding NV:n hyväksi (EUVL L 366, s. 40; jäljempänä riidanalainen päätös).

17 Komissio on riidanalaisessa päätöksessä aluksi todennut, että kyse on EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuesta.

18 Komissio on tämän jälkeen arvioinut rakenneuudistustuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille. Komissio on riidanalaisen päätöksen 34 perustelukappaleessa tarkentanut, että KG Holding voidaan katsoa suuntaviivoissa tarkoitetuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, joten se on rakenneuudistustukikelpoinen. Komissio on tämän jälkeen todennut, että edellytyksenä tuen myöntämiselle on sellaisen rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, joka komission on vahvistettava (riidanalaisen päätöksen 35 perustelukappale). Riidanalaisen päätöksen 36 kohdassa komissio on huomauttanut, että Alankomaiden viranomaisten ilmoittama rakenneuudistussuunnitelma oli puutteellinen. Komission mukaan rakenneuudistussuunnitelma ei ollut tehokas eikä sillä saada toteutettua vaadittua yrityksen uudistamista, mikä johtuu muun muassa siitä, että yrityksen sisäinen kannattavuus oli riittämätön suhteessa odotettuun oman pääoman tuottoon (riidanalaisen päätöksen 37 ja 38 perustelukappale).

19 Riidanalaisen päätöksen 39 perustelukappaleessa komissio toteaa seuraavaa:

”Suuntaviivoissa mainittuja rakenneuudistustuen myöntämisen perusedellytyksiä ei ole täytetty, joten komissio ei voi hyväksyä rakenneuudistussuunnitelmaa, ja siten rakenneuudistustukeakaan ei voida hyväksyä. Siksi ilmoitetun toimenpiteen ei voida katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille [EY] 87 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.”

20 Riidanalaisen päätöksen 6.2.3 kohdassa komissio esittää muita näkökohtia Kliqille siirretyn 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen muuntamisesta omaksi pääomaksi, Kliq Reïntegratielle siirretystä 35,75 miljoonan euron suuruisesta pelastamislainasta ja KG Holdingin perustamisen yhteydessä myönnetyistä vanhoista lainoista.

21 Siltä osin kuin on kyse Kliqille siirretyn 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen muuntamisesta omaksi pääomaksi, komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 43–35 perustelukappaleessa seuraavaa:

”(43) Alankomaiden viranomaiset ilmoittivat komissiolle, että toimivaltainen alankomaalainen tuomioistuin määräsi ne Alankomaiden konkurssilain 53 §:n ja 69 §:n nojalla muuntamaan 9,25 miljoonan euron lainan [omaksi] pääomaksi. Muuntaminen toteutettiin 22 päivänä elokuuta 2005. Muuntaminen voidaan siten katsoa ilmoitetun toimenpiteen osittaiseksi toteuttamiseksi.

(44) Komissio muistuttaa Alankomaiden viranomaisia siitä, että sen periaatteen mukaan, että yhteisön oikeus on etusijalla kansalliseen oikeuteen nähden, edellä 43 [perustelukappaleessa] mainittu kansallisen tuomioistuimen päätös on ristiriidassa kiellon kanssa, jonka mukaan valtiontukea ei saa toteuttaa, ennen kuin komissio on hyväksynyt sen [EY] 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Pelastamislainan muuntaminen [omaksi] pääomaksi rakenneuudistusta varten on katsottava lainvastaiseksi rakenneuudistustueksi. Lisäksi ilmoitettu tuki ei

täytä suuntaviivoihin sisältyviä edellytyksiä, joten toimenpide tuen osittaiseksi toteuttamiseksi ei myöskään sovellu yhteismarkkinoille. Toimenpide toteutettiin kansallisten tuomioistuinten määräyksestä, mutta se ei ole tässä yhteydessä merkityksellistä, koska kansalliset tuomioistuimet, kuten muutkin valtion elimet, ovat velvollisia noudattamaan EY:n perustamissopimuksen määräyksiä.

(45) Näin ollen [Kliqille] siirretyn 9,25 miljoonan euron pelastamislainan muuntamisen kansallisen tuomioistuimen antaman tuomion seurauksena katsotaan olevan sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman rakenneuudistustuen myöntämistä [Kliqille]. Tätä rakenneuudistustukea ei voida hyväksyä, joten se ei sovellu yhteismarkkinoille.”

22 Kliq Reïntegratielle siirretyn 35,75 miljoonan euron suuruisen pelastamislainan osalta komissio on todennut, että sitä ei ollut muunnettu omaksi pääomaksi, joten kyseinen tuki rinnastettiin edelleen pelastamistukeen. Komissio hyväksyy riidanalaisen päätöksen 50 perustelukappaleessa konkurssiin joutuneiden KG Holdingin ja Kliq Reïntegratien selvitystilasuunnitelman, jos seuraavat kaksi edellytystä täyttyvät:

– ”Alankoma[iden kuningaskunta] ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron saatavansa [KG Holdingilta] ja/tai [Kliq Reïntegratielta] konkurssipesän [pesänhoitajalle] konkurssimenettelyssä.

– Alankoma[iden kuningaskunta] huolehtii siitä, että yrityksen loppuselvitys toteutetaan sillä tavalla, että kilpailun vääristyminen loppuu: yrityksen toiminta on lopetettava ja sen omaisuus on myytävä mahdollisimman pian markkinaehdoin. Yrityksen myymiseen kokonaisuudessaan sisältyy tavanomaisesti sellainen riski, että myönnetty tuki siirtyy yrityksen ostajalle. Riski pienenee, jos ainoastaan yrityksen omaisuus myydään.”

23 KG Holdingille sen perustamisen yhteydessä myönnettyjen vanhojen lainojen osalta komissio on todennut, että lainat eivät kuulu rakenneuudistuspaketin eivätkä esillä olevan menettelyn piiriin (riidanalaisen päätöksen 51 perustelukappale). Komissio huomauttaa kuitenkin, että se haluaa ilmaista kantansa asiasta sen välttämiseksi, että esillä olevassa asiassa tulisi esille muita ristiriitaisuuksia valtiontukea koskevien yhteisön sääntöjen ja toimivaltaisten tuomioistuinten suorittaman kansallisen lainsäädännön soveltamisen välillä, ja tämä kanta ilmaistaan erityisesti alankomaalaisessa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeudenkäynnin yhteydessä, jota kuvataan riidanalaisen päätöksen 52–55 perustelukappaleessa.

24 Riidanalaisen päätöksen 52–55 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(52) Ilmoitetun rakenneuudistussuunnitelman mukaan [KG Holdingin] oli maksettava 41 miljoonan euron suuruiset vanhat lainat kokonaan takaisin vuoteen 2016 mennessä. Lainoihin sisältyi 17 miljoonan euron tililuottojärjestely – – jonka valtio oli myöntänyt markkinaehdoin vuonna 2002 [KG Holdingin] perustamisen jälkeen ja joka ei kuulunut rakenneuudistuspaketin piiriin.

(53) Alankoma[iden kuningaskunta] ilmoitti komissiolle helmikuussa 2006 päivätyllä kirjeellä, että konkurssipesän [pesänhoitajat] olivat [KG Holdingin] ja [Kliq Reïntegratien] konkurssimenettelyjen yhteydessä pyytäneet toimivaltaisia kansallisia tuomioistuimia määräämään valtion maksamaan kokonaisuudessaan luottojärjestelyn, jonka valtio oli jäädyttänyt [helmikuussa 2005] selvitystilan alettua [KG Holdingin] ja [Kliq Reïntegratien] konkurssia odotettaessa.

(54) Komissio tietää, että edellisessä kohdassa mainittu asia kuuluu toimivaltaisten kansallisten tuomioistuinten lainkäyttövaltaan. Näiden tuomioistuinten on vahvistettava, oliko valtion päätös luottojärjestelyn lopettamista koskevan sopimuksen mukainen.

(55) Komissio katsoo, että toimivaltaisen tuomioistuimen on vahvistettava valtion päätös ja hylättävä konkurssipesän [pesänhoitajien] vaatimus, jos valtion päätös oli sopimuksen mukainen. Vaikka valtio olisi noudattanut sopimuksen mukaisia oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan, tuomioistuin saattaa siitä huolimatta päättää, että valtion on konkurssimenettelyn yhteydessä maksettava konkurssipesän [pesän]hoitajille luottojärjestely kokonaisuudessaan. Tällöin tuomion voidaan katsoa tarkoittavan uuden valtion tuen myöntämistä [KG Holdingin] velkojille, ja tästä tuesta olisi ilmoitettava komissiolle [EY] 88 artiklan 3 kohdan mukaisesti."

25 Komission riidanalaisessa päätöksessä esittämän päätösosan sanamuoto on seuraava:

"1 artikla

Valtiontuki, jonka Alankoma[iden kuningaskunta] aikoo myöntää [KG Holdingille] rakenneuudistustuen muodossa ja jonka määrä on 45 miljoonaa euroa, ei täytä [suuntaviivoihin] sisältyviä edellytyksiä, eikä siten sovellu yhteismarkkinoille.

2 artikla

1. Alankomaiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun tuen [osan], jonka [KG Holding] on siirtänyt tytäryhtiölleen [Kliqille] 9,25 miljoonan euron pelastamislainana ja joka on muutettu [omaksi] pääomaksi, perimiseksi takaisin [KG Holdingilta ja Kliqiltä] lainalle kertyneine korkoineen.

2. Tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden mukaisten menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan [riidanalaisen päätöksen] välitön ja tehokas täytäntöönpano.

3. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti.

4. Edellä 3 kohdassa tarkoitettu korko lasketaan komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 – – 9 ja 11 artiklan mukaisesti.

3 artikla

Alankoma[iden kuningaskunta] ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron saatavansa [KG Holdingiltä] ja/tai [Kliqilta] konkurssipesän [pesänhoitajalle] konkurssimenettelyssä. Alankoma[iden kuningaskunta] huolehtii siitä, että yrityksen/yritysten loppuselvitys toteutetaan sillä tavalla, että kilpailun vääristyminen loppuu: yrityksen/yritysten toiminta on lopetettava ja sen/niiden omaisuus on myytävä mahdollisimman pian markkinaehdoin.”

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

26 KG Holdingin konkurssipesän pesänhoitaja Maas (jäljempänä kantaja 1), Kliq BV:n konkurssipesän pesänhoitajat Maas ja van den Bergh (jäljempänä kantaja 2) ja Kliq

Reïntegratien konkurssipesän pesänhoitaja Groenewegen (jäljempänä kantaja 3) nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 14.3.2007 toimittamillaan kannekirjelmillä kolme kannetta.

27 Asiat T-81/07, T-82/07 ja T-83/07 yhdistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kahdeksannen jaoston puheenjohtajan 3.11.2008 antamalla määräyksellä suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti.

28 Komissio luovutti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 14.11.2008 toimittamallaan asiakirjalla 31.10.2008 päivätyn, Alankomaiden viranomaisille osoitetun kirjeensä, joka koskee asioita T-81/07 ja T-82/07. Kantajat 1 ja 2 esittivät huomautuksensa tästä kirjeestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 25.11.2008 toimitetulla asiakirjalla.

29 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 10.12.2008 pidetyssä istunnossa.

30 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa riidanalaisen päätöksen

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

31 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

32 Kantajat vetoavat kanteidensa tueksi tosiseikkoja koskeviin virheisiin ja oikeudellisiin virheisiin, riidanalaisen päätöksen puutteellisiin perusteluihin, puolustautumisoikeuksien, kuulluksi tulemista koskevan oikeuden ja yleisten oikeusperiaatteiden loukkaamiseen sekä EY 87 ja EY 88 artiklan erilaisiin rikkomisiin.

33 Käsiteltävänä olevan kanteen tutkinnan kannalta on erotettava toisistaan riidanalaisen päätöksen seuraavat eri riitautetut osat:

– riidanalaisen päätöksen 51–55 perustelukappaleessa mainittu Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämä 17 miljoonan euron suuruinen luottojärjestely

– ilmoitettu 45 miljoonan euron suuruinen rakenneuudistustuki, joka todetaan riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa yhteismarkkinoille soveltumattomaksi

– omaksi pääomaksi muunnetun 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamislainan ja sille tuen takaisinperimiseen saakka kertyneiden korkojen takaisinperiminen KG Holdingilta ja Kliqiltä, mistä määrätään riidanalaisen päätöksen 2 artiklassa

– Alankomaiden kuningaskunnalla KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta velkojana olevan 35,75 miljoonan euron suuruisen saatavan ilmoittaminen pesänhoitajalle konkurssimenettelyssä Kliq Reïntegratielle siirretyn pelastamistuen osan takaisinperimiseksi, mistä määrätään riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa.

1. *Alustavat huomautukset*

34 Suullisen käsittelyn valmistelemiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lähettänyt asianosaisille ennen suullista käsittelyä kertomuksen suullista käsittelyä varten ja pyytänyt asianosaisia esittämään mahdolliset huomautuksensa kyseisestä kertomuksesta joko suullisesti suullisessa käsittelyssä tai hyvissä ajoin kirjallisesti ennen suullista käsittelyä. Kantajat 1 ja 2 ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 8.12.2008 toimittamallaan asiakirjalla esittäneet eräitä kirjallisia huomautuksia kertomuksesta suullista käsittelyä varten. Komissio on 10.12.2008 järjestetyssä istunnossa pyytänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta, ettei tämä ottaisi kyseisiä huomautuksia huomioon.

35 On huomautettava, että työjärjestyksen 47 artiklan 1 kohdan mukaan kannetta ja vastinetta voidaan täydentää kantajan vastauksella ja vastaajan siihen antamalla vastauksella. Sen jälkeen kun kantajat 1 ja 2 olivat toimittaneet kanteensa ja vastauksensa ja komissio oli toimittanut vastineensa ja vastauksensa asioiden T-81/07 ja T-82/07 osalta, kirjallinen menettely päätettiin 14.1.2008 alkaen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kantajien 1 ja 2 antamassa vastauksessa, joka on päivätty 8.12.2008, mennään osittain pidemmälle kuin mitä suullista kertomusta varten annetusta kertomuksesta esitetyissä huomautuksissa on mahdollista esittää. Koska asianosaiset eivät saa täydentää asiakirja-aineistoa kirjallisen menettelyn päättymisen jälkeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ottanut huomioon niitä kantajien 1 ja 2 huomautuksia, jotka ne ovat esittäneet 8.12.2008 päivätyssä kirjelmässään, siltä osin kuin niissä mennään pidemmälle kuin mitä suullista kertomusta varten esitetyissä huomautuksissa on mahdollista esittää.

2. *Kanteiden tutkittavaksi ottaminen asioissa T-81/07 ja T-83/07 siltä osin kuin on kyse Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämästä 17 miljoonan euron luottojärjestelystä*

Asianosaisten lausumat

36 Komissio vetoaa luottojärjestelyä koskevien väitteiden tutkittavaksi ottamisen edellytysten puuttumiseen. Sen riidanalaisen päätöksen perusteluissa esittämät arvioinnit eivät voi olla kumoamiskanteen kohteena.

37 Kantajat 1 ja 3 väittävät, että komissio on ottanut riidanalaisen päätöksen 51–55 perustelukappaleessa oikeudellisesti väärällä tavalla kantaa käyttötilin muodossa olevaan luottojärjestelyyn, joka vastaa 17 miljoonan euron suuruista summaa ja jonka Alankomaiden kuningaskunta on niiden mukaan myöntänyt KG Holdingille jo viimeksi mainittua perustettaessa ja joka ei näin ollen ole menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen kohteena. Komissio on siis ylittänyt toimivaltansa ja loukannut kantajien 1 ja 3 puolustautumisoikeuksia, niiden oikeutta tulla kuulluksi, yleisiä oikeusperiaatteita, mukaan lukien Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan (EYVL C 364, s. 1) 41 artiklassa määrätty oikeus hyvään hallintoon, ja avoimuusperiaatetta sekä jättänyt noudattamatta huolellisuusvelvoitettaan.

38 Komissio tarkastelee riidanalaisen päätöksen 51–55 perustelukappaleessa valtion KG Holdingille vuoden 2002 lokakuussa myöntämää julkista lainaa. Kyse on sellaisesta Alankomaiden kuningaskunnan vuonna 2002 markkinaehdoin myöntämästä 17 miljoonan euron luottojärjestelystä, joka on pankissa oleva käyttötili, johon liittyy julkinen vakuus, ja jonka täytäntöönpanoa kantaja 1 ja 3 ovat vaatineet Rechtbank Den Haagissa vireillä olevassa siviiliprosessissa (Haagin tuomiopiirin alioikeus). Komissio on kantajien 1 ja 3 mukaan todennut riidanalaisessa päätöksessä näkemystään tältä osin perustelematta, että kansallisen tuomioistuimen, joka katsoi, että valtion on täytettävä kyseinen vuonna 2002 annettu velvoite, antama tuomio merkitsee päätöstä uuden valtiontuen myöntämisestä KG Holdingin velkojille.

39 Kantajat 1 ja 3 huomauttavat, että komissio ylittää toimivaltansa ottamalla kantaa toimenpiteeseen, joka on kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan oikeusriidan kohteena.

40 Komission näkemystä on lisäksi perusteltu EY 253 artiklaan nähden puutteellisesti. Komissio on riidanalaisen päätöksen 52 perustelukappaleessa todennut, että Alankomaiden kuningaskunta oli myöntänyt 17 miljoonan euron luottojärjestelyn markkinaehdoin eikä kyseistä luottojärjestelyä voitu pitää valtiontukena. Koska se, että valtio myöntää yritykselle lainan, ei siis ole valtiontukea, toimivaltaisen tuomioistuimen kansallisen oikeuden perusteella tekemää päätöstä määrätä kyseinen valtio täyttämään velvoitteensa sellaisen sopimuksen perusteella, joka ei sitä tehtäessä ollut valtiontukea, ja maksamaan tilijärjestely ei sitäkään suuremmalla syyllä voida pitää päätöksenä uuden valtiontuen myöntämisestä. Liikeyritys olisi samalla tavalla pakotettu maksamaan sovitun luottojärjestelyn, jos se olisi Alankomaiden kuningaskunnan tilanteessa.

41 Lisäksi 17 miljoonan euron suuruinen luottojärjestely ei kuulu sen tilanteen piiriin, jossa pelastamislaina muutettiin KG:n rakenneuudistukseen käytettäväksi tueksi ja jonka Alankomaiden kuningaskunta ilmoitti EY 88 artiklan 3 kohdan perusteella.

42 Vaikka Alankomaiden kuningaskunta olisi jossain vaiheessa täydentänyt ilmoitustaan ja lisännyt siihen tämän luottojärjestelyn, mistä kantajille 1 ja 3 ei ole ilmoitettu, tämä kysymys ei kuitenkaan kuuluisi EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisen tutkinnan ja menettelyn piiriin. Tästä kysymyksestä ei joka tapauksessa ole mitään mainintaa 5.8.2005 päivätyssä päätöksessä.

43 Hyvän hallinnon periaate, avoimuusperiaate ja huolellisuusvelvoite edellyttävät, että ne, joita asia mahdollisesti koskee, voivat aloittamispäätöksen perusteella selkeästi saada tietoonsa sen, minkälainen yksityiskohtaisemman tutkinnan kohteeksi saatettu toimenpide on luonteeltaan ja ulottuvuudeltaan. Näiden periaatteiden kanssa ei ole yhteensoveltuvaa se, että komissio ottaa kantaa – vaikkakin tavalla, joka ei ole sitova –

johonkin toimenpiteeseen riippumatta siitä, liittyykö se aloittamispäätöksen kohteeseen, jos kyseistä toimenpidettä ei ole mainittu tässä päätöksessä.

44 Toisin kuin komissio väittää, luottojärjestely ei kantajien 1 ja 3 mukaan kuulu aloittamispäätöksen liitteessä olevan 5 kohdan piiriin.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

45 Kantajat 1 ja 3 väittävät, että komissio on riidanalaisen päätöksen 51–55 perustelukappaleessa ottanut oikeudellisesti virheellisellä tavalla kantaa 17 miljoonan euron luottojärjestelyyn ja että se on virheellisesti määritellyt kyseisen luottojärjestelyn uudeksi valtiontueksi, joka on ilmoittava siinä tapauksessa, että valtion on maksettava se kokonaisuudessaan pesänhoitajille. Kantajien 1 ja 3 mukaan tällä komission arvioinnilla loukataan niiden puolustautumisoikeuksia ja niiden oikeutta tulla kuulluksi ja se on ristiriidassa komissiolla olevan huolellisuusvelvoitteen sekä hyvän hallinnon periaatteen ja avoimuusperiaatteen kanssa.

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa, ettei komission ole päätöksen perusteluissa otettava kantaa toimenpiteisiin, jotka eivät kuulu päätöksen päätösosan piiriin. Esillä olevassa asiassa riittää kuitenkin, kun todetaan, että riidanalaisen päätöksen perusteena olevista perusteluista riippumatta pelkästään kyseisen päätöksen päätösosalla voi olla oikeusvaikutuksia ja näin ollen vain se voi olla yritykselle vastainen. Sen sijaan päätöksen perusteluissa esitetyistä arvioinneista sinänsä ei voida nostaa kumoamiskannetta. Yhteisöjen tuomioistuimet voivat valvoa niiden laillisuutta vain, jos ne ovat asianomaiselle vastaisen päätöksen perusteluina päätösosan välttämätön perusta (asia C-164/02, Alankomaat v. komissio, määräys 28.1.2004, Kok., s. I-1177, 21 kohta), tai ainakin jos nämä perustelut voivat muuttaa kyseessä olevan päätöksen päätösosan aineellista sisältöä (ks. vastaavasti asia T-251/00, Lagardère ja Canal+ v. komissio, tuomio 20.11.2002, Kok., s. II-4825, 68 kohta ja asia T-387/04, EnBW v. komissio, tuomio 30.4.2007, Kok., s. II-1195, 127 kohta).

47 Esillä olevassa asiassa riitautetut komission arvioinnit luottojärjestelystä eivät kuitenkaan ole riidanalaisen päätöksen päätösosan välttämätön perusta. Niillä ei myöskään voida muuttaa kyseisen päätösosan aineellista sisältöä. Koska komissio on kyseisessä päätösosassa vain todennut, että Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdigille 45 miljoonan euron suuruisena rakenneuudistustukena myöntämä tuki on yhteismarkkinoille soveltumaton ja että Alankomaiden kuningaskunnan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet periäkseen KG Holdingilta ja Kliqiltä takaisin 9,25 miljoonan euron suuruinen osa tuesta ja ilmoitettava 35,75 miljoonan euron suuruinen saatavansa KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta, on huomautettava, että mainittu päätösosa ei sisällä minkäänlaista komission kannanottoa 17 miljoonan euron luottojärjestelyyn.

48 Kanteet asioissa T-81/07 ja T-83/07 on näin ollen jätettävä tutkimatta siltä osin kuin ne koskevat riidanalaisessa päätöksessä esitettyjä näkökohtia 17 miljoonan euron luottojärjestelystä.

3. *Asiakysymys*

49 On tutkittava väitteet, jotka koskevat ilmoitetun, 45 miljoonan euron suuruisen rakenneuudistustuen soveltumattomuutta yhteismarkkinoille (riidanalaisen päätöksen 1 artikla), omaksi pääomaksi muunnetun 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen ja sille sen takaisinperimiseen saakka kertyneiden korkojen takaisinperimistä KG Holdingilta ja Kliqiltä (riidanalaisen päätöksen 2 artikla), sitä, että Alankomaiden kuningaskunta ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron suuruisen saatavansa KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssimenettelyssä pesänhoitajalle, (riidanalaisen päätöksen 3 artikla) ja konkurssin vaikutuksia valtiontuen takaisinperimiseen (riidanalaisen päätöksen 2 ja 3 artikla).

Ilmoitetun, 45 miljoonan euron suuruisen rakenneuudistustuen soveltumattomuus yhteismarkkinoille (riidanalaisen päätöksen 1 artikla)

Asianosaisten lausumat

50 Kantajat väittävät, että komissio ei ole EY 87 ja EY 88 artiklassa edellytetyllä tavalla osoittanut, että suunniteltu tuki vaikutti kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komission tältä osin riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleessa esittämiä näkökohtia ei ainakaan ole perusteltu riittävästi, ja ne ovat näin ollen ristiriidassa EY 253 artiklan kanssa.

51 Riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleessa esitettyjen näkökohtien osalta kantajat toteavat, että kyseisen perustelukappaleen ensimmäinen virke, jonka mukaan sen johdosta, että KG Holding toimii ainoastaan Alankomaiden markkinoilla, ei voida pitää mahdottomana, että edun myöntäminen KG Holdingille voi vääristää tai uhata vääristää kilpailua tai se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, on pelkkä väite.

52 Riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleeen toisessa virkkeessä komissio ei tarkenna sitä, mitkä ovat niitä pienempiä kansainvälisiä yrityksiä, jotka toimivat Alankomaiden markkinoilla. Se ei myöskään selitä sitä, missä määrin näiden yritysten tytäryhtiöiden toiminta Alankomaiden markkinoilla on merkityksellistä määritettäessä sitä, onko kilpailu vääristynyt huomattavasti, eikä niitä seurauksia, joita tämä aiheuttaa jäsenvaltioiden väliselle kaupalle. Kantajat ovat suullisessa käsittelyssä kiistäneet näiden yritysten kansainvälisen luonteen yhteismarkkinoiden osalta.

53 Riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleen kolmannessa virkkeessä komissio toteaa, että EY 87 artiklan 1 kohdan soveltamisedellytykset vaikuttavat täyttyneen.

Komission olisi kuitenkin kantajien mukaan pitänyt osoittaa, että mainitut edellytykset olivat todellisuudessa täyttyneet eikä se olisi voinut tyytyä toteamaan, että ne vaikuttivat täyttyneen.

54 Siltä osin kuin on kyse seurauksista, jotka aiheutuivat KG Holdingille myönnetyn pelastamislainan muuttamisesta rakenneuudistustueksi, kantajat toteavat, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon pelastamislainan ja kyseisen rakenneuudistustuen luonne.

55 Kantajien 1 ja 3 mukaan hyväksytty 45 miljoonan euron suuruinen pelastamislaina on ennen kaikkea tarkoitettu Kliq Reïntegratien purkamiseen: KG Holding antoi Kliq Reïntegratien käyttöön 35,75 miljoonaa euroa noin 1 000 työntekijän työsuhteen päättämistä koskevan suunnitelman ja muiden Kliq Reïntegratien purkamisen yhteydessä aiheutuneiden kustannusten rahoittamiseksi. Tätä summaa ei olisi voitu maksaa takaisin, se ei näin ollen olisi voinut vaikuttaa kansalliseen kilpailuun eikä sillä olisi voinut olla huomattavia vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

56 Kantajan 2 mukaan komissio ei Kliqin osalta ilmoita, missä määrin kahden velan kuittauksella voisi olla huomattavia seurauksia kilpailulle ja jäsenvaltioiden väliselle kaupalle. Mainittu kuittaus merkitsee nimittäin siihen tilanteeseen nähden, jossa sitä ei olisi tehty, etua ainoastaan KG Holdingin konkurssipesälle eikä Kliqille.

57 Kantajat korostavat vastauksissaan, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat myös ristiriidassa sen kanssa, mitä komissio on todennut 16.12.2003 tekemässään päätöksessä. Kyseisen päätöksen 3.2.2 kohdassa komissio on katsonut, että kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvat vaikutukset olivat olemattomat tai juuri ja juuri havaittavia. Kun lisäksi komissio viittaa aloittamispäätökseen, se ei ole ottanut huomioon sitä, että komissiolla aloittamispäätöksen yhteydessä oleva perusteluvelvollisuus on hyvin erilainen kuin sillä riidanalaisen päätöksen osalta oleva perusteluvelvollisuus.

58 Kantajat väittävät, että komissio ei voi jälkeenpäin täydentää riidanalaisen päätöksen perusteluja. Kantajat viittaavat tukitoimesta N 465/2005 23.11.2005 tehtyyn komission päätökseen (EUVL 2006, C 9, s. 5) ja toteavat, että komission vastineissaan esittämät seikat eivät ole merkityksellisiä siltä osin kuin on kyse siitä, onko tukitoimenpide saattanut vääristää tai uhata vääristää kilpailua tai vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

59 Komissio kiistää kantajien esittämät väitteet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

60 Kantajat kyseenalaistavat riidanalaisen päätöksen 1 artiklan osalta yhtäältä perustelut, jotka ovat niiden mukaan puutteelliset kilpailun vääristymisen ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvan vaikutuksen osalta, ja toisaalta komission tekemän arvioinnin näistä kummastakin edellytyksestä.

61 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomauttaa ensinnäkin perusteluvelvollisuuden osalta, että EY 253 artiklassa edellytettyjen perustelujen on oltava kyseessä olevan toimenpiteen luonteen mukaisia, ja niistä on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmettävä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok., s. I-1719, 63 kohta ja asia C-17/99, Ranska v. komissio, tuomio 22.3.2001, Kok., s. I-2481, 35 kohta).

62 Perusteluvelvollisuuden täyttymistä on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille toimenpide on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia

asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, sillä tutkittaessa sitä, täyttävätkö toimenpiteen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon sen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (asia C-350/88, Delacre ym. v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok., s. I-395, 16 kohta ja edellä 61 kohdassa mainittu asia Ranska v. komissio, tuomion 36 kohta).

63 Erityisesti valtiontukia koskevan päätöksen osalta yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että vaikka tietyissä tapauksissa jo tuen myöntämiseen liittyvien seikkojen vuoksi tuki voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristää tai uhata vääristää kilpailua, komission on joka tapauksessa mainittava nämä seikat päätöksensä perusteluissa (yhdistetyt asiat 296/82 ja 318/82, Alankomaat ja Leeuwarder Papierwarenfabriek v. komissio, tuomio 13.3.1985, Kok., s. 809, Kok. Ep. VIII, s. 107, 24 kohta; yhdistetyt asiat C-15/98 ja C-105/99, Italia ja Sardegna Lines v. komissio, tuomio 19.10.2000, Kok., s. I-8855, 66 kohta ja asia C-334/99, Saksa v. komissio, tuomio 28.1.2003, Kok., s. I-1139, 59 kohta).

64 On tarkennettava, että komissio ei ole velvollinen osoittamaan, että tuki todellisuudessa vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja että se tosiasiallisesti vääristää kilpailua, vaan sen on ainoastaan tutkittava, saattaako tuki vaikuttaa tuohon kauppaan ja vääristää kilpailua (asia C-372/97, Italia v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-3679, 44 kohta). Tältä osin jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ”vaikuttamisen” käsite pitää sisällään myös tällaisen vaikutuksen mahdollisuuden (asia C-66/02, Italia v. komissio, tuomio 15.12.2005, Kok., s. I-10901, 112 kohta).

65 Esillä olevassa asiassa on todettava, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä vedonnut muun muassa siihen, että riidanalaisessa toimenpiteessä on kyse Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämän 45 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen muuntamisesta omaksi pääomaksi (8 ja 22 perustelukappale). Se toteaa lisäksi, että KG Holdingille myönnetty pelastamistuki ja sen muuntaminen omaksi pääomaksi merkitsivät sellaista etua, jota yritys, jolla on samantyyppisiä vaikeuksia ja joka on konkurssin partaalla, ei olisi saanut rahoitusmarkkinoilla (22 perustelukappale). Komissio on lisäksi korostanut, että pienemmät kansainväliset yritykset, kuten TMP ja Creyff's (Solvuksen tytäryhtiö, Belgia) toimivat Alankomaiden markkinoilla, joilla myös KG Holding toimi (23 perustelukappale). Se on tämän jälkeen päätellyt, että

kyseinen etu vaikuttaa hyödyttävän yhtä yritystä sen kilpailijoihin nähden, joten kilpailu vääristyy tai uhkaa vääristyä ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuu vaikutuksia (23 perustelukappale). Komissio on KG Holdingin ja Kliq Reïntegratien koon osalta todennut, että kyseisten yritysten palveluksessa oli noin 2 000 työntekijää (9 ja 10 perustelukappale) ja että KG Holdingin yhtiöpääoma oli 1.1.2002 noin 73 miljoonaa euroa (32 perustelukappale).

66 Komissio on näin tehdessään esittänyt riittävän selkeästi ne tosiseikat ja oikeudelliset seikat, joilla on keskeinen merkitys riidanalaisen päätöksen systematiikassa tältä osin. Näitä seikkoja korostaessaan komissio on esittänyt riittävästi seikkoja sen osoittamiseksi, että kyseinen tuki saattoi vaikuttaa kauppaan ja kilpailuun.

67 Kantajat ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voivat näiden perustelujen pohjalta selvittää ne syyt, joiden vuoksi komissio katsoi, ettei voitu pitää mahdottomana, että riidanalainen toimi voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

68 Sen kantajien väitteen osalta, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen perustelut ovat tältä osin ristiriidassa komission 16.12.2003 tekemän päätöksen 3.2.2 kohdan kanssa, on korostettava, että viimeksi mainitussa päätöksessä ei ole tarkasteltu rakenneuudistustukea vaan pelastamistukea. Kantajat eivät edellä mainitun, tukitoimenpiteestä N 465/2005, joka koskee koulujen opinto-ohjauspalveluja, 23.11.2005 tehdyn komission päätöksen osalta totea, miltä osin se on merkityksellinen käsiteltävänä olevan asian kannalta. Tällä päätöksellä ei missään tapauksessa voida kyseenalaistaa riidanalaisen päätöksen perustelujen riittävyyttä.

69 Väitettyä perustelujen puutteellisuutta koskeva väite on näin ollen hylättävä.

70 Siltä osin kuin toiseksi on kyse sen riidanalaiseen päätökseen sisältyvän komission arvioinnin paikkansapitävyydestä, joka koskee kilpailun vääristymistä ja vaikutusta kauppaan, on tutkittava, onko kyseinen tuki omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristääkö se tai uhkaako se vääristää kilpailua.

71 Tältä osin on muistutettava oikeuskäytännöstä ilmenevän, että kaikki yhteisön markkinoilla toimintaansa harjoittavalle yritykselle myönnettävä tuki voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (ks. yhdistetyt asiat T-92/00 ja T-103/00, Diputación Foral de Álava ym. v. komissio, tuomio 6.3.2002, Kok., s. II-1385, 72 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

72 Kilpailun vääristymistä koskevan edellytyksen osalta on ensinnäkin selvää, että Alankomaiden kuningaskunta on myöntänyt KG Holdingille 45 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen lainana, josta 9,25 miljoonaa euroa on siirretty lainana Kliqille, kun taas 35,75 miljoonaa euroa oli tarkoitettu Kliq Reïntegratielle voimassa olevien sopimusvelvoitteiden täyttämiseksi ja henkilöstöä koskevasta sosiaalisuunnitelmasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

73 Rakenneuudistussuunnitelman mukaan KG Holdingille myönnetty 45 miljoonan euron suuruinen laina oli tarkoitus muuntaa samalle yhtiölle myönnettäväksi rakenneuudistustueksi. Kyseinen muuntaminen oli käytännössä tarkoitus toteuttaa muuntamalla Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämä pelastamislaina KG Holdingin omaksi pääomaksi ja siirtämällä mainitusta lainasta 9,25 miljoonan euron suuruinen summa Kliqille ja 35,75 miljoonan euron suuruinen summa Kliq Reïntegratielle.

74 Rakenneuudistustuella oli tarkoitus päästä siihen, että KG Holding vapautetaan – 1.1.2002 noin 73 miljoonan euron suuruiseen yhtiöpääomaan nähden – huomattavasta, 45 miljoonan euron suuruisesta velasta. Kliqin osalta tämän vapautuksen oli tarkoitus johtaa siihen, että 9,25 miljoonan euron suuruinen laina muunnetaan omaksi pääomaksi. Kyseisellä tuella oli tarkoitus parantaa KG Holdingin ja Kliqin toimintamahdollisuuksia ja näin ollen näiden yritysten kilpailuasemaa.

75 Kliq Reïntegratien osalta on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuet, joiden tarkoituksena on vapauttaa yritys sellaisista menoista, joista se olisi normaalisti vastannut juoksevassa hallinnossaan tai tavanomaisessa toiminnassaan, lähtökohtaisesti vääristävät kilpailuolosuhteita (ks. vastaavasti asia T-459/93, Siemens v. komissio, tuomio 8.6.1995, Kok., s. II-1675, 48 ja 77 kohta; asia T-214/95, Vlaamse Gewest v. komissio, tuomio 30.4.1998, Kok., s. II-717, 43 kohta ja asia T-217/02, Ter Lembeek v. komissio, tuomio 23.11.2006, Kok., s. II-4483, 177 kohta). Suunnitellulla rakenneuudistustuella oli tarkoitus vapauttaa viimeksi mainittu 35,75 miljoonan euron suuruisesta velasta. Niiden kantajien väitteiden osalta, joiden mukaan 35,75 miljoonan euron suuruinen summa oli tarkoitettu Kliq Reïntegratien purkamiseen, on todettava, että 16.12.2003 tehdystä komission päätöksestä ilmenee, että kyseisellä summalla oli tarkoitus täyttää sopimusvelvoitteet ja kattaa henkilöstöä koskevasta sosiaalisuunnitelmasta aiheutuvat kustannukset. Kliq Reïntegratie oli siten tarkoitus vapauttaa menoista, joista sen olisi normaalisti pitänyt vastata.

76 Jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvaa vaikutusta koskevan edellytyksen osalta vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että kun jäsenvaltion myöntämä taloudellinen tuki vahvistaa yrityksen asemaa jäsenvaltioiden välisessä kaupassa muihin, kilpaileviin yrityksiin verrattuna, tuen on katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan (asia 730/79, Philip Morris Holland v. komissio, tuomio 17.9.1980, Kok., s. 2671, Kok. Ep. V, s. 313, 11 kohta; asia C-75/97, Belgia v. komissio, tuomio 17.6.1999, Kok., s. I-3671, 47 kohta ja edellä 75 kohdassa mainittu asia Ter Lembeek v. komissio, tuomion 181 kohta).

77 Esillä olevassa asiassa on todettava, että suunnitellulla 45 miljoonan euron suuruisella rakenneuudistustuella vahvistetaan KG Holdingin ja sen kahden tytäryhtiön, Kliqin ja Kliq Reïntegratien asemaa Alankomaiden markkinoilla niiden kilpailijoihin verrattuna, ja näihin kilpailijoihin kuuluvat, kuten riidanalaisen päätöksen 23 perustelukappaleessa on todettu, sellaiset kansainväliset yritykset, kuten TMP ja Creyff's.

78 Kantajat ovat suullisessa käsittelyssä kiistäneet näiden yritysten kansainvälisen luonteen yhteismarkkinoiden osalta väittämällä, että niiden toimintojen vaikutukset rajoittuivat Alankomaiden kuningaskunnan sisäpuolelle. On huomautettava, etteivät kantajat ole esittäneet tältä osin mitään näyttöä. Ne eivät näin ollen ole voineet osoittaa,

että komission riidanalaisessa päätöksessä tekemä päätelmä, jonka mukaan asianomaiset yritykset olivat kansainvälisiä, olisi paikkansapitämätön.

79 Koska riidanalaisella tuella vahvistetaan kantajien asemaa muihin kilpaileviin yrityksiin ja erityisesti sellaisiin kansainvälisiin yrityksiin verrattuna, jotka tarjoavat vastaavanlaisia palveluja myös muissa jäsenvaltioissa, on katsottava, että tuki vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

80 Viitatun oikeuskäytännön perusteella on siis pääteltävä komission katsoneen perustellusti, että riidanalainen tuki saattoi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

81 Edellä olevasta seuraa, että kantajien väitteet, jotka koskevat riidanalaisen tuen soveltumattomuutta yhteismarkkinoille, on hylättävä. Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan kumoamista koskeva vaatimus ei näin ollen ole perusteltu.

Pelastamistuen, jonka suuruus on 9,25 miljoonaa euroa, ja sille sen takaisinperimiseen saakka kertyneiden korkojen takaisinperiminen KG Holdingilta ja Kliqiltä (riidanalaisen päätöksen 2 artikla)

Asianosaisten lausumat

82 Kantajat 1 ja 2 väittävät, että komissio on riidanalaisen päätöksen 43–46 perustelukappaleessa ottanut virheellisesti kantaa KG Holdingilla olevien Kliqin yhtiöosuuksien vapauttamiseen suorittamalla kuittaus KG Holdingilla olevan vapauttamista koskevan

velvoitteen ja KG Holdingilla Kliqiltä lainasopimuksen perusteella olevan saatavan välillä. Tätä kysymystä ei ole käsitelty 5.8.2005 tehdyssä aloittamispäätöksessä. Komissio on siis ylittänyt toimivaltansa ja loukannut kantajien 1 ja 2 puolustautumisoikeuksia, niiden oikeutta tulla kuulluksi, yleisiä oikeusperiaatteita, mukaan lukien Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artiklassa määrätty oikeus hyvään hallintoon, ja avoimuusperiaatetta sekä jättänyt noudattamatta huolellisuusvelvoitettaan.

83 Kyseinen kuittaus ei kuulu siihen tilanteeseen, jossa pelastamistuki muutettiin KG Holdingille myönnetyksi rakenneuudistustueksi ja jonka Alankomaiden kuningaskunta ilmoitti 26.1.2004 EY 88 artiklan 3 kohdan perusteella.

84 Vaikka Alankomaiden kuningaskunta olisi täydentänyt ilmoitustaan lisäämällä siihen suunnitellun kuittauksen velvoitteiden välillä, mistä kantajille 1 ja 2 ei ole ilmoitettu, tämä kysymys ei kuuluisi EY 88 artiklan 2 kohtaan perustuvan tutkinnan ja menettelyn piiriin. Aloittamispäätöksessä ei ole siitä mitään mainintaa. Toisin kuin komissio väittää, muuntamista omaksi pääomaksi ei mainita aloittamispäätöksen liitteessä.

85 Hyvän hallinon periaate, avoimuusperiaate ja huolellisuusvelvoite edellyttävät, että ne, joita asia mahdollisesti koskee, voivat aloittamispäätöksen perusteella selkeästi saada tietoonsa sen, minkälainen yksityiskohtaisemman tutkinnan kohteeksi saatettu toimenpide on luonteeltaan ja ulottuvuudeltaan. Näiden periaatteiden kanssa ei ole yhteensoveltuvaa se, että komissio ottaa kantaa – vaikkakin tavalla, joka ei ole sitova – johonkin toimenpiteeseen riippumatta siitä, liittyykö se aloittamispäätöksen kohteeseen, jos kyseistä toimenpidettä ei ole mainittu tässä päätöksessä.

86 Kantajat 1 ja 2 huomauttavat vastauksissaan, että toisin kuin komissio väittää, kyse ei ole missään tapauksessa ilmoitetun tukitoimenpiteen muuttamisesta EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn aloittamisen jälkeen. Koska KG Holding on 26.1.2004 päivätyn ilmoituksen jälkeen julistettu 8.2.2005 konkurssiin, Alankomaiden kuningaskunta on menettänyt määräysvaltansa KG Holdingiin, sen tytäryhtiöt Kliq Reïntegratie

ja Kliq mukaan lukien. Alankomaiden kuningaskunnasta on näin ollen tullut tavallinen velkoja ilman mitään määräysvaltaa. Ei siis ole mahdollista katsoa, että kyseinen kuittaus, jonka Kliq suoritti yksipuolisesti, on jäsenvaltion toimi tai EY 88 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn liittyvä osatekijä.

87 Kantaja 2 väittää myös, että komissio on riidanalaisen päätöksen 43–46 perustelukappaleessa päättänyt virheellisesti, että Kliqiä oli pidettävä 9,25 miljoonan euron suuruisen valtiontuen saajana. Komission olisi sen mukaan pitänyt ottaa huomioon se, että pelastamistuen muuntamista omaksi pääomaksi ei voitu lukea Alankomaiden kuningaskunnan vastuulle, eikä sitä siis voitu katsoa EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Riidanalainen päätös on virheellinen oikeudellisesti ja/tai tosiseikkojen osalta eikä sitä ole perusteltu riittävästi EY 87 artiklassa ja/tai EY 253 artiklassa edellytetyllä tavalla.

88 Kantajan 2 mukaan komissio on tutkinut sitä, onko kyse valtiontuesta, otsikon ”Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille” eikä otsikon ”Tuen olemassaolo” alla.

89 Komissio on toimenpidettä arvioidessaan tukeutunut virheellisiin tosiseikkoja koskeviin tietoihin, mikä ilmenee etenkin riidanalaisen päätöksen 43 perustelukappaleesta. Toisin kuin komissio väittää, rechter-commissarisin määräystä ei ole osoitettu Alankomaiden kuningaskunnalle vaan ainoastaan KG Holdingin pesänhoitajalle, jota ei voida verrata tai rinnastaa valtioon. Komissio on lisäksi virheellisesti väittänyt, että tuomioistuin on määrännyt Alankomaiden viranomaiset muuntamaan lainan omaksi pääomaksi, vaikka se on vain määrännyt KG Holdingin pesänhoitajan mahdollistamaan kuittauksen Kliqin osalta.

90 Kantajan mukaan tilanne muuttui, kun KG Holding asetettiin 8.2.2005 konkurssiin. KG Holdingin pesänhoitajan, joka toimi rechter-commissarisin valtakirjalla tai hänen valtuuttamanaan, toimia ei voida katsoa valtion vastuulle. KG Holdingin pesänhoitaja ei ole valtion elin, hän ei toimi osakkeenomistajan (valtio) nimissä eikä tämä sama valtio

voi antaa ohjeita KG Holdingin pesänhoitajalle tai rechter-commissarisille tai harjoittaa valvontaa. Konkurssipesän pesänhoitajan asema on säännelty Alankomaiden konkurssilainsäädännössä. EY 87 artiklan 1 kohtaa ei siis voida soveltaa pesänhoitajan toimiin ja päätöksiin.

91 Rechter-commissaris on konkurssien osalta EY 234 artiklassa tarkoitettu tuomioistuin.

92 Pelkästään sen perusteella, että julkinen yritys on valtion määräysvallassa, ei kantajan 2 mukaan voida katsoa, että taloudelliset tukitoimenpiteet ovat valtion vastuulla. On vielä tarpeen selvittää, onko viranomaisten katsottava olleen mukana toteuttamassa tavalla tai toisella kyseisiä toimenpiteitä. Konkurssin tai pesänselvittäjän nimeämisen vuoksi KG Holdingin ja Kliqin taloudelliset varat eivät enää 8.2.2005 jälkeen olleet jatkuvasti julkisessa valvonnan piirissä eivätkä ne näin ollen olleet myöskään kansallisten toimivaltaisten viranomaisten käytettävissä. Riidanalaisen päätöksen 36 perustelukappaleesta ilmenee, että Alankomaiden viranomaiset eivät missään vaiheessa ole kyenneet toimittamaan vaadittuja tietoja.

93 Yhteisön oikeuden ensisijaisuus, johon komissio vetoaa riidanalaisen päätöksen 44 perustelukappaleessa, sekä EY 88 artiklan 3 kohta eivät luo esillä olevassa asiassa minkäänlaista velvoitetta KG Holdingin pesänhoitajalle. Kantajan 2 mukaan kuittaus oli KG Holdingin konkurssipesän intressin mukainen. Juuri tästä syystä rechter-commissaris on yhteisön oikeutta rikkomatta voinut hyväksyä tämän pyynnön, ja sen antama määräys oli sellaisenaan yhteensoveltuva yhteisön markkinoiden kanssa.

94 Kantaja 2 huomauttaa vastauksessaan, ettei komissio ole ottanut huomioon sitä, että Kliqin yksipuolisesti suorittama kuittaus oli eri toimenpide kuin Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittama toimenpide. Ilmoitettu toimenpide muodostui Alankomaiden viranomaisten suunnittelemasta päätöksestä myöntää KG Holdingille rakenneuudistustukea muuntamalla 45 miljoonan euron suuruinen pelastamislaina ja sille kertyneet korot omaksi pääomaksi. Toimenpide, jota komissio on tarkastellut riidanalaisessa päätöksessä, on se rechter-commissarisin antama määräys, jolla rechter-

commissaris määrää KG Holdingin pesänhoitajan tekemään yhteistyötä Kliqin ehdottaman vaiheittaisen suunnitelman täytäntöönpanemiseksi. Näitä kahta toimenpidettä olisi pitänyt tutkia erikseen EY 87 artiklan 1 kohdan kannalta.

95 Lisäksi se komission väite, jonka mukaan rechter-commissaris on saanut asianomaiset varat määräysvaltaansa, ei pidä paikkaansa. Kaikilla asianosaisilla on kansallisen konkurssilainsäädännön mukaan oikeus nostaa kanne rechter-commissarisissa pesänhoitajan toimea vastaan. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, että saatava on rechter-commissarisin käytettävissä tai sen määräysvallassa. Muunlaisen tulkinnan omaksuminen johtaisi sellaiseen mahdottomaan lopputulokseen, jonka mukaan kaikkia yrityksen tuomioistuimen päätöksen johdosta toteuttamia toimenpiteitä on pidettävä valtion varoista rahoitettuina ja valtio on näin ollen niistä vastuussa.

96 Korkojen takaisinperimisen osalta kantajat 1 ja 2 väittävät, että komissio on riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 3 kohdassa päättänyt virheellisesti, että Alankomaiden kuningaskunnan oli toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 9,25 miljoonan euron suuruisen tuen perimiseksi takaisin KG Holdingilta ja Kliqiltä siten, että takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti.

97 Niiden mukaan Alankomaiden konkurssilainsäädännössä säädetään, ettei konkurssin julistamispäivän jälkeisiä korkoja enää tarkasteta. Ne huomauttavat lisäksi, että sääntöjenvastainen tuki on perittävä takaisin kansallisen oikeuden menettelysääntöjen mukaisesti siltä osin kuin tuen takaisinperiminen ei näiden kansallisten sääntöjen johdosta ole käytännössä mahdotonta.

98 Kansallista lainsäädäntöä, jossa säädetään, että konkurssiin julistettujen yritysten veloille ei kerry enää korkoa konkurssin julistamispäivästä lukien, ei voida pitää sellaisena, että sen johdosta yhteisön oikeudessa edellytetty tukien takaisinperiminen on käytännössä mahdotonta.

99 Kantajien 1 ja 2 mukaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut korot kertyvät siis siihen ajankohtaan saakka, jolloin KG Holding ja Kliq julistetaan konkurssiin, eikä takaisinperimisen ajankohtaan saakka.

100 Kantajat 1 ja 2 huomauttavat vastauksissaan, etteivät ne ole voineet ennen riidanalaista päätöstä tietää, että komissio asettaisi Alankomaiden kuningaskunnalle kansallisen oikeuden sääntöjen vastaisen velvoitteen. Ne eivät näin ollen ole jättäneet noudattamatta niille kuuluvaa huolellisuusvelvoitetta, kun ne eivät ole ilmoittaneet komissiolle kansallisen säännöksen olemassaolosta. EY 10 artiklaan perustuva komission yhteistoiminta jäsenvaltion kanssa takaisinperimistä koskevien yksityiskohtaisten sääntöjen osalta ei ole riittävää. Ne tarkentavat, että niin kauan kuin riidanalaista päätöstä ei ole kumottu tai muutettu tältä osin, Alankomaiden kuningaskunta on myös velvollinen perimään korot takaisin niiden todelliseen takaisinperimiseen saakka.

101 Komissio huomauttaa, ettei se ole irtautunut aloittamispäätöksestä. Kysymyksessä olevat yritykset eli Kliq-konserniin kuuluvat yritykset ja sen tutkimat tukityypit eli tässä tapauksessa pelastamistuet ja rakenneuudistustuet ovat olleet samoja koko menettelyn ajan. Kliqin tapauksessa lisäksi suunniteltu 9,25 miljoonan euron suuruisen velan muuntaminen omaksi pääomaksi on mainittu aloittamispäätöksen liitteessä olevassa 3 kohdassa.

102 Aloittamispäätöksessä ei ole voitu mainita sitä nimenomaista seikkaa, että rechtercommissaris on määrännyt tästä toimenpiteestä, koska kyseinen seikka on tapahtunut myöhemmin.

103 Komissio huomauttaa, että tuki oli sääntöjenvastainen. Se toteaa vielä, että kun tuki on sääntöjenvastainen ja se on aloittanut jo toteutettua tukiohjelmaa vastaan EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn, se ei voi olla velvollinen laajentamaan kyseistä menettelyä, kun asianomainen jäsenvaltio muuttaa tätä ohjelmaa. Päinvastaisessa tilanteessa kyseinen valtio voisi näet todellisuudessa pitkittää mielensä mukaan mainittua menettelyä ja viivästyttää lopullisen päätöksen tekemistä.

104 Lisäksi kantajat 1 ja 2 sekä yhtiöt, joiden pesänhoitajia he ovat, eivät ole missään vaiheessa esittäneet huomautuksia EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyssä menettelyssä, vaikka he itse tai näiden yhtiöiden edustajat ovat osallistuneet 23.3.2005 pidettyyn kokoukseen komission kanssa.

105 Komissio korostaa vastauksissaan, että ”debt-for-equity-swap” (velkojen vaihto omaan pääomaan) riippuu KG Holdingin Kliqille antamaa 9,25 miljoonan euron lainaa koskevasta sopimuksesta. Kyse ei ole Kliqin yksipuolisesta toimesta. Alankomaiden kuningaskunta on vastustanut Kliqin esittämää pyyntöä ja ilmoittanut rechter-commissarisille, että pelastamislainan muuntaminen omaksi pääomaksi edellyttää komission suostumusta. Rechter-commissaris on jättänyt nämä väitteet huomioimatta. Sen mukaan esillä olevassa asiassa kuittauksen ja osakkeiden täydellisen vapauttamisen osalta on kyse pelkästään hyväksytyn pelastamistuen kansalliseen lainsäädäntöön perustuvasta täytäntöönpanoa koskevasta järjestelystä.

106 Se 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen muuntaminen omaksi pääomaksi, josta pesänhoitaja on määrännyt, on komission mukaan ristiriidassa suuntaviivojen 3.1 kohdan kanssa, jonka mukaan pelastamistuen on oltava lainatakaus tai laina ja pelastamislainat on maksettava takaisin viimeistään 12 kuukauden kuluessa siitä, kun viimeinen lainaerä on siirretty kyseiselle yritykselle. Rechter-commissaris ei ole tulkinnut kansallisen oikeuden säännöksiä yhteisön oikeuden mukaisesti, vaikka sillä olisi ollut laajaa harkintavaltaa Kliqin esittämän pyynnön osalta.

107 Kantajien 1 ja 2 puolustamien näkemysten hyväksyminen merkitsisi komission mukaan sitä, että kun jäsenvaltio ilmoittaa rakenneuudistustukisuunnitelman ja komissio aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn, komissio olisi pelkästään sen perusteella, että tuomioistuin määrää tämän jälkeen ilman sen lupaa kyseisen rakenneuudistustuen myöntämisestä, pakotettu aloittamaan toisen muodollisen tutkintamenettelyn.

108 Komissio kiistää kantajan 2 väitteet ja huomauttaa, ettei se ole riidanalaisen päätöksen 6.2.3.1 kohdassa tarkastellut Alankomaiden täytäntöönpanovallan toimia, vaan

rechter-commissarisin 22.8.2005 antamaa määräystä. Pesänhoitajan kyseisen määräyksen perusteella toteuttamat toimet ovat Alankomaiden kuningaskunnan vastuulla, koska ne on toteutettu Alankomaiden tuomiovallan jäsenen määräyksestä.

109 Komissio toteaa kyseen olevan valtion varoista, jotka tulevat erityisesti Alankomaiden täytäntöönpanovallalta, sellaisen pelastamistuen muodossa, joka olisi lähtökohtaisesti pitänyt maksaa takaisin valtiolle. Kyseiset varat ovat olleet Alankomaiden kuningaskunnan ja erityisesti sen tuomiovallan määräysvallassa. Se on määrännyt lainan muuntamisesta omaksi pääomaksi.

110 Komission mukaan rechter-commissarisin määräys ei ole yhteensoveltuva yhteismarkkinoiden kanssa. Velkoja ei muunna lainaansa vaikeuksissa olevan yrityksen omaksi pääomaksi. Sen mahdollisuudet saada takaisin osa saatavistaan konkurssin sattuessa pienenevät huomattavasti. Komissio toteaa myös, että KG Holdingin ja Kliqin välisessä lainasopimuksessa on kuittauskielto. Jos rechter-commissaris ei olisi antanut määräystään, Kliqillä ei siis olisi ollut mitään mahdollisuutta pakottaa KG Holding muuntamaan laina omaksi pääomaksi.

111 Myös oikeuskäytännössä on useaan otteeseen todettu, että tuomioistuinten toimet saattavat johtaa valtiontukeen.

112 Vaikka rechter-commissarisin 22.8.2005 antama määräys ei olisikaan ollut toimi, josta valtio on vastuussa, eikä näin ollen valtiontukea, tällä ei olisi kuitenkaan mitään vaikutusta komission tekemään päätelmään, jonka mukaan 9,25 miljoonan euron suuruinen laina on perittävä takaisin. Tässä tapauksessa kyse olisi ollut [EY 88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 14 ja 16 artiklassa tarkoitetusta tuen väärinkäytöstä. Komissio on siis antanut suostumuksensa ainoastaan lyhyen ajan sisällä takaisin maksettavan lainan muodossa olevalle pelastamistuelle. Kyseinen laina on kuitenkin muunnettu ilman sen suostumusta omaksi pääomaksi vuoden elokuun 2005 lopusta alkaen. Jos tätä muuntamista ei voida lukea valtion vastuulle, sen on siis oltava jonkun muun vastuulla. Jos näin on, kyseinen henkilö on käyttänyt tuen siitä tavasta poiketen, jonka komissio on hyväksynyt, mikä merkitsee valtiontuen väärinkäyttöä.

113 Komissio huomauttaa vastauksessaan, että vaiheittainen suunnitelma vastasi sisällöllisesti ”debt-for-equity-swapia”, jota se on kuvannut aloittamispäätöksen liitteessä olevassa 3 kohdassa. Rechter-commissarisin antama määräys pelastamistuen muuntamisesta rakenneuudistustueksi on ristiriidassa yhteisön oikeuden kanssa, ja sen on katsottava olevan valtion vastuulla. Esillä olevassa asiassa ei ole kyse Kliqin tekemien voittojen johdosta käytettävissä olevista varoista, vaan varoista, jotka ovat peräisin Alankomaiden kuningaskunnan myöntämästä pelastamislainasta.

114 Komissio väittää korkojen takaisinperimisen osalta, ettei kukaan, eivätkä etenkään kantajat 1 ja 2, ole ilmoittanut sille Alankomaiden lainsäädännöstä ennen kuin se teki riidanalaisen päätöksen. Koska sillä ei ollut tällaisia nimenomaisia tietoja ennen riidanalaisen päätöksen tekemistä, se ei ole voinut laatiessaan päätöksiä, joissa takaisinperimisestä määrättiin, ottaa huomioon kaikkia mahdollisia kansallisia lainsäädäntöjä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

115 Kantajat 1 ja 2 väittävät, että yhtiöosuuksien vapauttamista koskevan velvoitteen ja 9,25 miljoonan euron suuruisen lainan kuittaaminen ei ole aloittamispäätöksen kohteena. Komission mukaan kyseistä kuittausta on pidettävä Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittaman rakenneuudistustuen osittaisena toteuttamisena. Kantajien 1 ja 2 mukaan komissio on päättänyt takaisinperittävien korkojen osalta virheellisesti, että ne kertyivät takaisinperimisen ajankohtaan saakka.

116 Aluksi on tutkittava, onko yhtiöosuuksien vapauttamista koskevan velvoitteen ja 9,25 miljoonan euron suuruisen saatavan kuittaaminen, joka suoritettiin rechter-commissarisin antaman määräyksen johdosta, aloittamispäätöksen kohteena.

117 Tältä osin on huomautettava, että asetuksen N:o 659/1999 6 artiklan mukaan aloittamispäätöksen on mahdollistettava asianomaisten osapuolten tehokas osallistuminen muodolliseen tutkintamenettelyyn, jonka aikana niillä on mahdollisuus esittää väitteensä perusteluineen (yhdistetyt asiat T-195/01 ja T-207/01, Government of Gibraltar v. komissio, tuomio 30.4.2002, Kok., s. II-2309, 138 kohta). EY 88 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn tarkoituksena on ainoastaan velvoittaa komissio toimimaan siten, että kaikille niille henkilöille, joita asia mahdollisesti koskee, tiedotetaan asiasta ja annetaan tilaisuus esittää näkemyksensä (asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, Kok., s. 3809, 17 kohta).

118 Aloittamispäätöksen 1 kohdan mukaan kyseisen päätöksen kohteena on 26.1.2004 annettu ilmoitus, jolla Alankomaiden kuningaskunta ilmoitti aikeestaan myöntää KG Holdingille rakenneuudistustukea. Mainitun päätöksen 15 kohdassa tarkennetaan, että kyseisellä toimenpiteellä pyritään muuntamaan valtion KG Holdingille myöntämä pelastamistuki ja siihen liittyvät korot omaksi pääomaksi. Tämä muuntaminen on osa rakenneuudistussuunnitelmaa, sellaisena kuin se on esitetty mainitun päätöksen 10 kohdassa. Kyseisen suunnitelman mukaan rakenneuudistustuki muodostuu siitä, että KG Holding siirtää valtion pelastamistuesta 9,25 miljoonaa euroa Kliqille ja kyseinen laina muunnetaan tämän jälkeen omaksi pääomaksi. Tämä rakenneuudistustoimenpide on mainittu myös aloittamispäätöksen liitteessä olevassa 3 kohdassa.

119 Yhtiöosuuksien vapauttamista koskevan velvoitteen ja 9,25 miljoonan euron suuruisen lainan kuittaamista ei ole mainittu aloittamispäätöksessä. Rechter-commissarisin asianomainen määräys on näet päivätty 22.8.2005, ja se on siis annettu 5.8.2005 tehdyn aloittamispäätöksen jälkeen. Komissio ei näin ollen ole voinut mainita tätä kuittaamista aloittamispäätöksessä.

120 Tämä kuittaaminen, joka on tehty rechter-commissarisin antaman määräyksen johdosta, on kuitenkin erotettava pelastamislainan muuntamisesta omaksi pääomaksi Alankomaiden kuningaskunnan komissiolle ilmoittaman rakenneuudistussuunnitelman mukaisesti.

121 Kyseisen kuittaamisen osalta asiakirja-aineistosta ja etenkin rechter-commissarisin 22.8.2005 antamasta määräyksestä ilmenee, että se sisältyi Kliqin laatimaan vaiheittaiseen suunnitelmaan. Vaiheittaisen suunnitelman mukaan KG Holdingin oli tarkoitus panna täytäntöön sillä Kliqiin nähden oleva velvoitteensa vapauttaa sillä olevat Kliqin yhtiöosuudet suorittamalla kyseinen kuittaaminen, ja nämä yhtiöosuudet oli tämän jälkeen tarkoitus myydä.

122 Esillä olevassa tapauksessa Kliq on pyytänyt rechter-commissarisia Faillissementswetin (Alankomaiden konkurssilaki) 69 §:n nojalla määräämään KG Holdingin pesänhoitaja tekemään yhteistyötä kyseisen vaiheittaisen suunnitelman toteuttamiseksi.

123 Rechter-commissaris on 22.8.2005 antamallaan määräyksellä hyväksynyt Kliqin pyynnön. Se on siis implisiittisesti määrännyt KG Holdingin pesänhoitajan vapauttamaan kokonaisuudessaan KG Holdingilla olevat Kliqin osakkeet ja kuittaamaan tämän summan sillä pelastamistuen osalla, jonka suuruus oli 9,25 miljoonaa euroa ja jonka KG Holding oli lainannut Kliqille.

124 On totta, että kyseinen kuittaaminen on johtanut 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamislainan osan muuntamiseen Kliqin omaksi pääomaksi ja että sillä on näin ollen ollut juuri sellainen vaikutus, johon riidanalaisessa päätöksessä esitetyllä rakenneuudistussuunnitelmalla pyrittiin.

125 On kuitenkin todettava, ettei rechter-commissaris ole määrännyt täytäntöönpanemaan rakenneuudistussuunnitelmaa, sellaisena kuin Alankomaiden kuningaskunta on sen komissiolle ilmoittanut.

126 Aluksi on todettava, että kyseisen määräyksen kohteena on sen 1.1 kohdan mukaan Kliqin Faillissementswetin 69 §:n perusteella tekemä pyyntö, joka koski KG Holdingin pesänhoitajan yhteistyötä vaiheittaisen suunnitelman toteuttamisessa eli ensinnäkin sitä, että KG Holding panee täytäntöön velvoitteensa Kliqiä kohtaan siten, että se

vapauttaa osuudet suorittamalla kuittauksen vapauttamista koskevan velvoitteen ja 9,25 miljoonan euron suuruisen lainan välillä ja myy tämän jälkeen KG Holdingin hallussa olevat Kliqin osuudet.

127 Kyseinen määräys ei siis koskenut pelkästään 9,25 miljoonan euron suuruista pelastamistuen osaa vaan lisäksi myös yhtiöosuuksien vapauttamista koskevaa velvoitetta. Kyseinen kuittaaminen riippui näet yhtiöosuuksien vapauttamisesta. Pelastamislainan muuntaminen omaksi pääomaksi, sellaisena kuin siitä määrättiin rakenneuudistussuunnitelmassa, koski sitä vastoin ainoastaan pelastamistukea. Määräyksen kohde eroaa näin ollen selkeästi rakenneuudistussuunnitelman kohteesta.

128 Tämän jälkeen on todettava, että rechter-commissarisin määräys perustuu pelkästään Alankomaiden konkurssilainsäädäntöön ja tässä tapauksessa Faillissementswetin 69 §:ään.

129 Rechter-commissarisin määräyksestä ilmenee sen tutkineen sitä, merkitsikö vaiheittaisen suunnitelman täytäntöönpano etua kaikille KG Holdingin velkojille. Se on lopulta tullut siihen tulokseen, että kaikkien KG Holdingilla olevien Kliqin osakkeiden vapauttaminen ja kyseinen summan kuittaaminen KG Holdingin Kliqille lainaaman 9,25 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen osan kanssa merkitsi tällaista etua.

130 Rechter-commissaris ei näin ollen ole pannut täytäntöön rakenneuudistussuunnitelmaa, vaan se on määrännyt vaiheittaisen suunnitelman täytäntöönpanosta sellaisena, kuin Kliq oli sitä pyytänyt.

131 Lisäksi on korostettava, että rechter-commissaris ei ole osallistunut rakenneuudistussuunnitelman laatimiseen eikä rakenneuudistustuen pyytämiseen. Niistä oli vastuussa täytäntöönpanovalta. Täytäntöönpanovalta olisi siis ollut toimivaltainen toteuttamaan rakenneuudistustuen, jos komissio olisi sen hyväksynyt. Rechter-commissaris on määräyksessään määrännyt riippumattomana tuomioistuimena

yritysten varoista ja veloista, mukaan lukien 9,25 miljoonan euron suuruinen osa pelastamistukea, eikä se ole ottanut huomioon Alankomaiden viranomaisten suunnittelemaa ja komissiolle ilmoitettua rakenneuudistustukea.

132 On myös otettava huomioon se, että kuten komissio on suullisessa käsittelyssä myöntänyt, rechter-commissarisin määräystä annettaessa Alankomaiden viranomaiset eivät halunneet enää panna täytäntöön rakenneuudistussuunnitelmaa sellaisena, kuin se oli ilmoitettu komissiolle.

133 Lisäksi on todettava, että Alankomaiden viranomaiset eivät olleet mukana muunnettaessa osaa pelastamislainasta omaksi pääomaksi. Rechter-commissaris määräyksen mukaan ja toisin kuin riidanalaisen päätöksen 19 ja 43 perustelukappaleessa on todettu, lainan muuntamisesta omaksi pääomaksi ei vastaa Alankomaiden kuningaskunta, vaan KG Holdingin pesänhoitaja, joka on velvollinen tekemään yhteistyötä tämän muuntamisen osalta. Kuten komission vastineesta ilmenee, komissio oli tästä tietoinen riidanalaista päätöstä tehdessään. Se toteaa vastineessaan katsoneensa, että osa kyseisestä tuesta oli valtion vastuulla sillä perusteella, että jos Alankomaiden täytäntöönpanovalta ei olisi määrännyt kyseisestä toimenpiteestä, rechter-commissaris olisi kuitenkin antanut tällaisen määräyksen.

134 On näin ollen pääteltävä, että esillä olevassa asiassa 9,25 miljoonan euron pelastamislainan muuntaminen suorittamalla rechter-commissarisin määräämä kuittaus KG Holdingilla olevan yhtiöosuuksien vapauttamista koskevan velvoitteen ja KG Holdingilla Kliqiltä lainasopimuksen perusteella olevan saatavan välillä on eri toimenpide kuin Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittama toimenpide. Rechter-commissarisin määräys koski KG Holdingin ja Kliqin varoja ja velkoja, joihin kuului 9,25 miljoonan euron suuruinen pelastamistuen osa, jonka komissio on hyväksynyt, riippumatta Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittamasta rakenneuudistustuesta. Kyseinen muuntaminen kuittauksen suorittamalla ei siis kuulu aloittamispäätöksen soveltamisalaan.

135 Kuten komissio on korostanut, yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-119/05, Lucchini, 18.7.2007 antamasta tuomiosta (Kok., s. I-6199, 60 ja 61 kohta) tosin ilmenee, että kansallisen tuomioistuimen on tulkittava kansallisen oikeuden säännöksiä mahdollisuuksien mukaan niin, että niitä voidaan soveltaa siten, että yhteisön oikeuden täytäntöönpanoa edistetään, ja että se on velvollinen varmistamaan yhteisön oikeussääntöjen täyden vaikutuksen niin, että se tarvittaessa jättää omasta aloitteestaan soveltamatta kaikki yhteisön oikeuden kanssa ristiriidassa olevat kansalliset säännöt. On myös totta, kuten komissio on väittänyt, että kansallisen tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että se ei tee päätöstä, jonka ainoana vaikutuksena olisi sääntöjenvastaisen tuen saajien joukon laajeneminen (asia C-368/04, Transalpine Ölleitung in Österreich, tuomio 5.10.2006, Kok., s. I-9957, 57 kohta).

136 Rechter-commissarisin velvollisuus ottaa huomioon yhteisön oikeus pelastamistuen osalta ei kuitenkaan muuta sitä seikkaa, ettei se ole tehnyt mitään rakenneuudistustuen toteuttamista koskevaa päätöstä ja että sen määräys ei siis kuulu aloittamispäätöksen soveltamisalaan.

137 Sen komission väitteen osalta, jonka mukaan rechter-commissarisin määräys on valtion vastuulla, on todettava, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa esiin tuleva kysymys ei koske sitä, onko valtio vastuussa tuomiovallan toimista (ks. tämän kysymyksen osalta asia C-224/01, Köbler, tuomio 30.9.2003, Kok., s. I-10239, 31–33 kohta) vaan sitä – kuten riidanalaisen päätöksen 43 perustelukappaleessa on todettu – onko kansallinen tuomioistuin määrännyt rakenneuudistustuen, sellaisena kuin Alankomaiden kuningaskunta on sen ilmoittanut, toteuttamisesta.

138 Sen komission väitteen osalta, jonka mukaan sillä ei ole velvollisuutta laajentaa EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua menettelyä silloin, kun asianomainen jäsenvaltio muuttaa kyseistä tukea, on todettava, että esillä olevassa tapauksessa rechter-commissarisin määräys ei koskenut Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittamaa rakenneuudistustukea. Esillä olevassa asiassa ei siis ole kyse kyseisen tuen muuttamisesta.

139 Lisäksi on hylättävä se komission väite, joka on esitetty toissijaisesti siinä tilanteessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että rechter-commissarisin määräys ei merkitse valtiontukea, ja jonka mukaan hyväksyttyä pelastamistukea on käytetty väärin. Komissio on näet yhtäältä aloittanut muodollisen menettelyn tarkastellakseen Alankomaiden kuningaskunnan ilmoittamaa rakenneuudistustukea eikä hyväksymänsä pelastamistuen väärinkäyttöä. Toisaalta riidanalaisen päätöksen perusteluista ei ilmene, että kyseinen päätös koskee valtiontuen väärinkäyttöä.

140 Komission esittämiä väitteitä ei näin ollen voida hyväksyä.

141 Edellä olevasta seuraa, että riidanalaisen päätöksen 2 artikla on kumottava, eikä niitä kantajien 1 ja 2 esittämiä muita väitteitä, jotka koskevat 9,25 miljoonan euron suuruista pelastamistuen osaa, ole tarvetta tutkia.

Se, että Alankomaiden kuningaskunta ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron suuruisen saatavan KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssimenettelyssä pesänhoitajalle (riidanalaisen päätöksen 3 artikla)

142 Tämä kanneperuste koskee viime vaiheessa Kliq Reïntegratien saaman pelastamistuen takaisinperimistä. Kantajat 1 ja 3 riitauttavat riidanalaisen päätöksen perustelut sekä sen velvollisuuden oikeellisuuden, jonka mukaan 35,75 miljoonan euron suuruinen saatava KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta on ilmoitettava konkurssimenettelyssä.

Riidanalaisen päätöksen perustelut

– Asianosaisten lausumat

143 Siltä osin kuin on kyse siitä, että Alankomaiden kuningaskunta ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron suuruisen saatavansa KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssimenettelyssä pesänhoitajalle, kantajat 1 ja 3 väittävät, että komissio on syyllistynyt arviointivirheisiin ja että riidanalaista päätöstä on näin ollen perusteltu tavalla, jota ei voida ymmärtää, tai ainakin puutteellisesti EY 87 artiklan 1 kohtaa ja EY 253 artiklaa rikkoen. Riidanalaisessa päätöksessä ei esitetä selkeästi, onko komissio katsonut, että kyse on sääntöjenmukaisesta tuesta tai sääntöjenvastaisesta tuesta sen 35,75 miljoonan euron suuruisen osan osalta, joka Alankomaiden kuningaskunnan on perittävä takaisin, vai onko se katsonut, että kyse on pelastamistuesta, jonka se hyväksyy suuntaviivojen 23 kohdan d alakohdan perusteella. Ensimmäinen tulkinta saattaisi perustua riidanalaisen päätöksen 1, 2 ja 3 artiklaan, kun taas riidanalaisen päätöksen 47–50 perustelukappale sekä 3 artikla tukevat jälkimmäistä tulkintaa, joka on kuitenkin kumottu riidanalaisen päätöksen 1 artiklalla sekä 39 ja 56 perustelukappaleella, joiden mukaan ilmoitettua toimenpidettä ei voida pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.

144 Kantajien 1 ja 3 mukaan on mahdollista, että komission tarkoituksena on pelkästään ollut todeta riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa, että Alankomaiden kuningaskunnan on perittävä takaisin hyväksytyn pelastamistuen määrä lainan ottaneelta osapuolelta ainoastaan kansallisen oikeuden mukaisin edellytyksin eikä se ole ottanut kantaa kyseisen lainanottajan henkilöllisyyteen.

145 Komissio kiistää kantajien 1 ja 3 esittämät väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

146 Kantajat 1 ja 3 väittävät, että riidanalaista päätöstä ei ole perusteltu riittävästi 35,75 miljoonan euron suuruisen summan osalta.

147 Tältä osin on huomautettava, että perusteluvelvollisuus on olennainen menettelymääräys, joka on erotettava riidanalaisen päätöksen perusteltavuutta koskevasta kysymyksestä, koska viimeksi mainittu koskee riidanalaisen toimen aineellista lainmukaisuutta, ja sen on täytettävä oikeuskäytännössä vahvistetut vaatimukset (ks. edellä 62 ja 63 kohta).

148 Esillä olevassa asiassa komissio kuvaa riidanalaisen päätöksen 7 ja 8 perustelukappaleessa Alankomaiden kuningaskunnan 26.1.2004 päivätyllä kirjeellä ilmoittaman rakenneuudistustuen taustaa. Se toteaa siinä muun muassa, että se hyväksyi vuoden 2003 joulukuussa 45 miljoonan euron suuruisen pelastamistuen KG Holdingille rakenneuudistussuunnitelmaa odotettaessa. Komissio korostaa riidanalaisen päätöksen 14 perustelukappaleessa sitä, että rakenneuudistussuunnitelman mukaan KG Holdingille myönnetty pelastamistuki, josta 35,75 miljoonaa euroa siirrettiin tämän jälkeen Kliq Reïntegratielle, muutetaan rakenneuudistustueksi muuntamalla nämä summat omaksi pääomaksi.

149 Komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 22 perustelukappaleessa, että riidanalaisessa toimenpiteessä on kyse Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämän pelastamistuen ja sille kertyneen koron muuntamisesta omaksi pääomaksi. Komissio tutkii aluksi riidanalaisen päätöksen 30–38 perustelukappaleessa edellytykset, joiden täyttyessä rakennusuudistustuki voidaan hyväksyä, ja päättelee tämän jälkeen riidanalaisen päätöksen 39 perustelukappaleessa, että suuntaviivoissa mainittuja rakenneuudistustuen myöntämisen edellytyksiä ei ole täytetty, joten se ei voi hyväksyä rakenneuudistussuunnitelmaa, ja siten rakenneuudistustukeakaan ei voida hyväksyä. Riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa todetaan näin ollen, että rakenneuudistustuki ei sovellu yhteismarkkinoille.

150 Riidanalaisen päätöksen 47–50 perustelukappale koskevat 35,75 miljoonan euron suuruista pelastamistuen osaa. Komissio esittää niissä selvitystilasuunnitelman hyväksyminen edellytykset, joihin kuuluu Alankomaiden kuningaskunnan velvollisuus ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron suuruinen saatavansa KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssipesän pesänhoitajalle konkurssimenettelyssä. Riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa vahvistetaan kyseinen velvollisuus ja Alankomaiden kuningaskunnalle asetettu velvollisuus huolehtia siitä, että asianomaisten yritysten loppuselvitys toteutetaan sillä tavalla, että kilpailun vääristyminen loppuu, ja että erityisesti yritysten toiminta lopetetaan ja niiden omaisuus myydään mahdollisimman pian markkinaehdoin.

151 Komissio tekee riidanalaisen päätöksen perusteluissa näin ollen selkeän eron pelastamistuen ja rakenneuudistustuen välillä. Se ottaa huomioon sen, mitä taustaa vasten rakenneuudistustuki, joka on samansuuruinen pelastamistuki, myönnettiin. Kun komissio asettaa Alankomaiden kuningaskunnalle velvollisuuden ilmoittaa 35,75 miljoonan euron suuruinen saatavansa ”[KG Holdingilta] ja/tai Kliq Reïntegratielta” konkurssipesän pesänhoitajalle konkurssimenettelyssä, se osoittaa olevansa tietoinen asian monitahoisuudesta siltä osin kuin on erityisesti kyse näiden yhtiöiden varojen omistussuhteista, jotka on esitetty riidanalaisen päätöksen 15 perustelukappaleessa.

152 Hallinnollisessa menettelyssä komissio on lisäksi järjestänyt 23.3.2005 kokouksen, joka koskee rakenneuudistustuen hyväksymistä koskevaa pyyntöä ja johon KG Holdingin ja Kliq Reïntegratien edustajat ovat osallistuneet. Riidanalaisen päätöksen tausta oli siis myös näiden yhtiöiden tiedossa.

153 Kun riidanalaisen päätöksen perusteluissa esitetään aluksi ne seikat, joiden vuoksi rakenneuudistustuen hyväksymisedellytykset eivät olleet täyttyneet, ja siinä todetaan tämän jälkeen näiden seikkojen vaikutukset 35,75 miljoonan euron suuruiseen pelastamistuen osaan, niistä ilmenee selkeästi ja yksiselitteisesti komission päättely ja ne täyttävät näin ollen EY 253 artiklan vaatimukset.

Velvollisuus ilmoittaa valtion 35,75 miljoonan euron suuruinen saatava KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssimenettelyssä

– Asianosaisten lausumat

154 Kantajat 1 ja 3 väittävät komission päättäneen virheellisesti, että Alankomaiden kuningaskunnan on ilmoitettava velkojana 35,75 miljoonan euron suuruinen saatavansa KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta pesänhoitajalle konkurssimenettelyssä.

155 Kantajien 1 ja 3 mukaan komissio on 16.12.2003 tekemässään päätöksessä myöntänyt, että 35,75 miljoonan euron suuruinen summa oli tarkoitus siirtää työntekijöiden työsuhteen päättämisen rahoittamiseen ja Kliq Reïntegratien, joka oli tämän jälkeen tarkoitus purkaa, tarpeettomien sopimusten lunastamiseen, mikä on ristiriidassa sen kanssa, että kyseinen KG Holdingin ja/tai Kliq Reïntegratien vastattavana oleva summa peritään takaisin.

156 Komissio on saanut tiedon siitä, että Kliq Reïntegratie toimi suunnitellussa rakenneuudistuksessa ainoastaan yksikkönä, jossa KG Holdingin kannattamattomat osat puretaan, ja että Kliq Reïntegratie puretaan puolestaan sen jälkeen, kun eri velat ja työntekijöiden työsuhteen päättämistä koskevat suunnitelmat on hoidettu. Kuten komissio toteaa 16.12.2003 tekemänsä päätöksen 2.1 ja 2.4 kohdassa, 35,75 miljoonan euron suuruinen summa oli tarkoitus käyttää varojen hankkimiseen voimassa olevista sopimuksista seuraavien velvoitteiden täyttämiseen ja henkilöstöä koskevasta sosiaalisuunnitelmasta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

157 Kantajat 1 ja 3 väittävät vastauksissaan, että Alankomaiden kuningaskunnalle 16.12.2003 tehdyn päätöksen perusteella asetettujen velvoitteiden uudelleen esittäminen oli tarpeetonta, koska kyseisessä päätöksessä todettiin jo velvollisuudet siltä varalta, että pelastamistukea ei muuteta rakenneuudistustueksi tai että komissio ei hyväksy rakenneuudistustukea. Kun otetaan huomioon se tapa, jolla tutkimus on rajattu aloittamispäätöksessä, komission olisi lisäksi pitänyt rajoittua tarkastelemaan rakenneuudistustuen hyväksymistä koskevaa pyyntöä ja tyytyä 16.12.2003 tehdyn

päätöksen mukaisesti toteamaan, että jos komissio ei anna pyydettyä hyväksyntää, juuri Alankomaiden kuningaskunnan olisi näytettävä toteen, että pelastamislaina on maksettu takaisin tai maksetaan takaisin taikka että sen osalta on suoritettu kuittaus kansallisen konkurssilainsäädännön perusteella. Kysymyksen siitä, missä laajuudessa Alankomaiden kuningaskunta on noudattanut tätä velvollisuutta, ei pitäisi kuulua riidanalaisen päätöksen piiriin. Ilmoitetun rakenneuudistustuen tutkintaa ja tätä varten EY 88 artiklan 2 kohdan perusteella aloitettua menettelyä ei voida käyttää sen tarkastamiseen, onko aikaisempaa päätöstä ja siinä Alankomaiden kuningaskunnalle asetettuja tai siitä viimeksi mainitulle johtuvia velvollisuuksia noudatettu.

158 Kantaja 3 toteaa vielä, että Alankomaiden kuningaskunta teki 23.12.2003 KG Holdingin kanssa lainasopimuksen 45 miljoonan euron suuruisesta summasta. Viimeksi mainittu teki puolestaan lainasopimuksen Kliq Reïntegratien kanssa 35,75 miljoonasta eurosta ja Kliqin kanssa 9,25 miljoonasta eurosta. Alankomaiden kuningaskunnalla ei ole lainasopimuksen eikä kansallisen oikeuden perusteella saatavaa Kliq Reïntegratielta.

159 Kantaja 3 väittää, että Kliq Reïntegratieta ei voida pitää edunsaajayrityksenä. Komissio ei mainitse riidanalaisessa päätöksessä eikä 16.12.2003 tehdyssä päätöksessä pelastamistuen hyväksymisestä, että Kliq Reïntegratielle on myönnetty valtiontukea. Komissio on 16.12.2003 tehdyssä päätöksessä ja riidanalaisen päätöksen 24 perustelukappaleessa ja 1 artiklassa viitannut valtiontukeen ainoastaan KG Holdingin osalta.

160 Kantaja 3 toteaa vielä, ettei Kliq Reïntegratieta voida millään tavalla pitää valtiontuen saajana, koska se ei silloin, kun sille myönnettiin 35,75 miljoonan euron suuruinen laina, harjoittanut enää mitään taloudellista toimintaa eikä sitä näin ollen voitu enää pitää EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yrityksenä. KG Holdingin ja Kliq Reïntegratien välillä tehty lainasopimus, jonka komissio hyväksyi 16.12.2003 tekemällään päätöksellä, on päivätty 24.12.2003. Kliq Reïntegratien toiminnat on siirretty Kliqille 1.10.2003 lukien.

161 Komissio on 16.12.2003 tekemänsä päätöksen taulukossa 2 todennut, että vaikka lainan kohteena ei näyttänyt tarkalleen ottaen olevan pelkästään KG Holdingin normaalin toiminnan ylläpitäminen, se oli kuitenkin mahdollista katsoa tässä tapauksessa pelastamislainaksi. Komission mukaan näet 35,75 miljoonan euron suuruinen laina oli tarpeen 1 200 työntekijän työsuhteen päättämisestä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi ja tarpeettomaksi käyneiden leasing- ja vuokrasopimusten lunastamiseksi. Komissio on vielä kantajan 3 mukaan todennut, että kyseisen lainan avulla yrityksen oli myös mahdollista saada käyttöönsä tarpeelliset käteisvarat voimassa olevien sopimusvelvoitteidensa täyttämiseksi.

162 Kantajan 3 mukaan saattaa olla, että komission tarkoituksena on ollut riidanalaisen päätöksen 3 artiklassa ainoastaan todeta, että Alankomaiden kuningaskunnan on ilmoitettava valtion lainasta johtuva 35,75 miljoonan euron suuruinen saatavansa sen sopimusosapuolen konkurssipesän pesänhoitajalle, jolle valtio oli lainannut kyseisen summan, eli KG Holdingin konkurssipesän pesänhoitajalle. Valtio on kuitenkin ilmoittanut saatavan KG Holdingin ja Kliq Reïntegratien konkurssipesän pesänhoitajille.

163 Kantaja 3 viittaa vastauksessaan aloittamispäätöksen 9 kohtaan, jonka mukaan KG Holdingin oli tarkoitus purkaa Kliq Reïntegratie, joka tuotti tappiota, ja perustaa uusi tytäryhtiö, Kliq. Rakenneuudistussuunnitelman yhteydessä juuri Kliqin tehtävänä oli palauttaa KG Holdingin kannattavuus pitkällä aikavälillä. Aloittamispäätöksen 10 kohdassa komissio toteaa myös, että Kliq Reïntegratie oli tarkoitus purkaa ennen vuoden 2004 loppua. Aloittamispäätöksen 11 kohdassa olevassa kaaviossa komissio on liittänyt Kliq Reïntegratien nimen viereen maininnan ”lopetetaan”.

164 Komissio kiistää kantajien 1 ja 3 esittämät väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

165 Kantajat 1 ja 3 väittävät aluksi, että 35,75 miljoonan euron suuruisen pelastamislainan siirtäminen Kliq Reïntegratien purkamisen rahoittamiseen komission 16.12.2003 tekemän päätöksen mukaisesti on ristiriidassa sen velvollisuuden kanssa, joka koskee Alankomaiden kuningaskunnalla KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta olevan saatavan ilmoittamista.

166 Alustavasti on huomautettava, että suuntaviivojen 10 kohdasta ilmenee, että pelastamistuki on luonteeltaan tilapäistä. Suuntaviivojen 23 kohdan d alakohdan mukaan tukea koskevaan ilmoitukseen on liitettävä jäsenvaltion sitoumus toimittaa komissiolle kuuden kuukauden kuluessa pelastamistuen hyväksymisestä joko rakenneuudistussuunnitelma, selvitystilasuunnitelma tai todistus siitä, että laina on maksettu kokonaisuudessaan takaisin. Suuntaviivojen 25 kohdassa todetaan, että pelastamistukea myönnetään ainoastaan poikkeuksellisena toimenpiteenä. Sen avulla pyritään jatkamaan yrityksen toimintaa tietyn rajallisen ajanjakson, jonka kuluessa voidaan arvioida yrityksen tulevaisuudennäkymiä.

167 Tästä seuraa, että jos komissiolle ei ole ilmoitettu rakenneuudistussuunnitelmaa tai selvitystilasuunnitelmaa, pelastamistuki on lähtökohtaisesti maksettava takaisin. Esillä olevassa tapauksessa takainsinmaksaminen tapahtuu komission mukaan ilmoittamalla 35,75 miljoonan euron suuruinen saatava KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta.

168 Komission 16.12.2003 tekemän päätöksen mukaan on mahdollista, että tuki voidaan periä takaisin tällä ilmoittamisella. Mainitun päätöksen 1 ja 2.1 kohdasta seuraa, että tuki on osoitettu Kliq-konsernin eli KG Holdingin ja sen tytäryhtiöiden Kliqin ja Kliq Reïntegratien pelastamiseen. Kyseisen päätöksen 2.1 ja 2.4 kohdassa komissio on todennut, että 35,75 miljoonaa euroa oli tarkoitettu varojen hankkimiseen voimassa olevista sopimuksista seuraavien velvoitteiden täyttämiseksi ja Kliq Reïntegratien henkilöstöä koskevasta sosiaalisuunnitelmasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

169 Komissio on hyväksynyt pelastamistuen suuntaviivojen mukaisesti. Se on lisäksi 16.12.2003 tehdyssä päätöksessä tarkentanut, että Alankomaiden kuningaskunta on suuntaviivojen 23 kohdan d alakohdan mukaisesti sitoutunut toimittamaan rakenneuudistus- tai selvitystilasuunnitelman tai näytön siitä, että tuki on maksettu kokonaisuudessaan takaisin.

170 Edellä olevan perusteella on todettava, että kantajien 1 ja 3 väite, jonka mukaan 16.12.2003 tehdyssä komission päätöksessä mainittu pelastamistuen käyttötapa on ristiriidassa takaisinperimisen kanssa, on hylättävä.

171 Siltä osin kuin on kyse kantajien 1 ja 3 väitteestä, jonka mukaan riidanalainen päätös on tarpeeton, koska Alankomaiden kuningaskunnalle asetetut velvollisuudet siinä tapauksessa, että pelastamistukea ei muuteta rakenneuudistustueksi tai että komissio ei hyväksy rakenneuudistustukea, on esitetty jo 16.12.2003 tehdyssä päätöksessä, on huomautettava, että pelkästään se, että päätös on tarpeeton, ei johda siihen, että se on laiton.

172 Kantajat 1 ja 3 väittävät vastauksissaan, että aloittamispäätöksen mukaan riidanalaisessa päätöksessä oli rajoituttava tarkastelemaan rakenneuudistustuen hyväksymistä koskevaa pyyntöä eikä sen ollut tarkoitus koskea pelastamistukeen liittyviä velvollisuuksia, jotka perustuvat jo 16.12.2003 tehtyyn päätökseen.

173 On kuitenkin todettava, että kantajat 1 ja 3 eivät ole kanteissaan esittäneet kanneperustetta, joka perustuu siihen, ettei komissio ole noudattanut aloittamispäätöksessä asetettuja rajoja ottaessaan riidanalaisessa päätöksessä kantaa pelastamistukeen. Näin ollen on katsottava, että kun kantajat 1 ja 3 riitauttavat riidanalaisen päätöksen sillä perusteella, että komissio ei noudata sen tutkinnalle aloittamispäätöksessä asetettuja rajoja, ne esittävät vastauksissaan uuden kanneperusteen. Näin ollen koska kyseinen kanneperuste on esitetty ilman mitään selitystä, joka voisi perustella sen, miksi se on esitetty myöhään, se on hylättävä myöhässä esitettynä työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

174 Kantaja 3 väittää myös, että Kliq Reïntegratie ei ollut tuensaaja ja että Alankomaiden kuningaskunnalla ei ollut siltä saatavaa. Lisäksi 35,75 miljoonan euron suuruista lainaa myönnettäessä Kliq Reïntegratie ei ollut enää EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu yritys.

175 Aluksi on huomautettava sen väitteen osalta, jonka mukaan Kliq Reïntegratie ei ollut tuensaaja ja että valtiolla ei ollut saatavaa kyseiseltä yhtiöltä, että yhteisön oikeudessa määrätään, että jos komissio toteaa, että tuet eivät sovellu yhteismarkkinoille, se voi velvoittaa jäsenvaltion perimään nämä tuet takaisin niiden saajilta (yhdistetyt asiat C-328/99 ja C-399/00, Italia ja SIM 2 Multimedia v. komissio, tuomio 8.5.2003, Kok., s. I-4035, 65 kohta ja asia C-277/00, Saksa v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. I-3925, 73 kohta) tai toisin sanoen yrityksiltä, jotka tuista ovat tosiasiallisesti hyötyneet (ks. vastaavasti asia C-457/00, Belgia v. komissio, tuomio 3.7.2003, Kok. s. I-6931, 55 kohta ja em. asia Saksa v. komissio, tuomio 29.4.2004, 75 kohta).

176 Pelastamistuki, jonka suuruus on 45 miljoonaa euroa, oli tarkoitettu Kliq-konsernin pelastamiseen. Siitä 35,75 miljoonaa euroa oli tarkoitettu varojen hankkimiseen voimassa olevista sopimuksista seuraavien velvoitteiden täyttämiseksi ja Kliq Reïntegratien henkilöstöä koskevasta sosiaalisuunnitelmasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi. Kliq Reïntegratie on todellisuudessa saanut KG Holdingille myönnetystä pelastamistuesta 35,75 miljoonan euron suuruisen summan. Kliq Reïntegratie oli KG Holdingin 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö. KG Holding oli näin ollen vain välikäsi myönnettäessä tukea, josta tosiasiallisesti hyötyi Kliq Reïntegratie.

177 Komissio on siis voinut perustellusti pitää Kliq Reïntegratieta 35,75 miljoonan euron suuruisen tuen saajana, eikä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ole tutkittava, onko Alankomaiden kuningaskunnalla saatava Kliq Reïntegratielta.

178 Sen kantajan 3 esittämän väitteen osalta, jonka mukaan Kliq Reïntegratieta ei 35,75 miljoonan euron suuruista lainaa myönnettäessä voitu enää pitää EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yrityksenä, on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäy-

tännön mukaan yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta (ks. asia C-41/90, Höfner ja Elser, tuomio 23.4.1991, Kok., s. I-1979, Kok. Ep. XI, s. I-147, 21 kohta ja asia C-309/99, Wouters ym., tuomio 19.2.2002, Kok., s. I-1577, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla (ks. em. asia Wouters ym., tuomion 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

179 Kliq Reïntegratien pääasiallisena toimintana oli työnhakijoiden työllistämiseen, vammaisten työntekijöiden työelämään sijoittamiseen, sopivien työntekijöiden löytämiseen yrityksille avoimien työpaikkojen täyttämiseksi sekä yleiseen työnvälitystoimintaan liittyvien palvelujen suorittaminen. Edellä 178 kohdassa mainitun oikeuskäytännön perusteella on katsottava, että Kliq Reïntegratie harjoitti taloudellista toimintaa.

180 Kun 35,75 miljoonan euron suuruinen pelastamislaina myönnettiin Kliq Reïntegratielle viimeksi mainitun ja KG Holdingin välillä 24.12.2003 tehdyn lainasopimuksen perusteella, jonka komissio hyväksyi 16.12.2003 tekemällään päätöksellä, Kliq Reïntegratie ei ollut vielä mennyt konkurssiin. Kantaja 3 toteaa, että 1.10.2003 alkaen osa Kliq Reïntegratien sopimuksista oli siirretty Kliqille markkinahintaan, uusi johto oli nimitetty, kustannuksia oli alennettu ja osa Kliq Reïntegratien työntekijöistä (500 työntekijää 1 450 työntekijästä) oli otettu Kliqin palvelukseen. Kantaja 3 huomauttaa lisäksi, että niiden työntekijöiden osalta, joita Kliq ei ottanut palvelukseensa, toteutettiin henkilöstöä koskeva sosiaalisuunnitelma ja etenkin työntekijöiden työsuhteen päättämistä koskeva suunnitelma.

181 Kliq Reïntegratie oli 1.10.2003 edelleen vastuussa siitä osasta sopimuksia, joita ei ollut siirretty Kliqille, ja sillä oli 950 työntekijää. Henkilöstöä koskevaan sosiaalisuunnitelmaan tarkoitetut varat olivat käytettävissä vasta sen jälkeen, kun lainasopimus tehtiin 24.12.2003. Lopuksi on todettava, että Kliq Reïntegratie meni konkurssiin vasta kuusitoista kuukautta sen jälkeen, kun osa sen sopimuksista siirrettiin Kliqille, eli 9.2.2005. Nämä seikat osoittavat, että kun Kliq Reïntegratielle myönnettiin 35,75 miljoonan euron suuruinen pelastamislaina lainasopimuksella, jonka se teki KG Holdingin kanssa 24.12.2003, Kliq Reïntegratie harjoitti vielä taloudellista toimintaa ja sitä voitiin pitää pelastamistukea saaneena yrityksenä.

182 Tästä seuraa, ettei kantajien 1 ja 3 esittämiä väitteitä voida hyväksyä.

Konkurssin vaikutukset valtiontuen takaisinperimiseen (riidanalaisen päätöksen 2 ja 3 artikla)

Asianosaisten lausumat

183 Kantajat väittävät, että komissio on riidanalaisen päätöksen 43–46 perustelukappaleessa ja 2 artiklassa päättänyt EY 87 ja EY 88 artiklaa rikkoen, että Alankomaiden kuningaskunnan on vaadittava KG Holdingilta ja Kliqiltä takaisin 9,25 miljoonan euron suuruinen tuki. Komissio on myös virheellisesti päättänyt riidanalaisen päätöksen 47–50 perustelukappaleessa ja 3 artiklassa, että Alankomaiden kuningaskunnan oli periäkseen takaisin 35,75 miljoonan euron suuruinen tuki KG Holdingilta ja/tai Kliqiltä ilmoitettava saatavansa näiltä viimeksi mainituilta konkurssimenettelyssä. Koska KG Holding, Kliq Reïntegratie ja Kliq ovat menneet konkurssiin, tuen takaisinperiminen on mahdotonta eikä sillä ole merkitystä, koska näiden summien takaisinperiminen ilmoittamalla saatava konkurssimenettelyssä ei ole enää välttämätöntä ja se on kilpailun vääristymisen päättämisen kannalta tarpeetonta.

184 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuen takaisinperimiseen velvoittavan päätöksen tavoitteena on toimivan kilpailun palauttaminen eli tilanteen palauttaminen sellaiseksi, kuin se oli ennen yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen myöntämistä. Tämä tavoite saavutetaan näin ollen, kun tuensaaja maksaa takaisin sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen määrän viivästyskorkoineen, koska tuensaaja menettää tällöin sen edun markkinoilla, joka sillä oli kilpailijoihinsa verrattuna, ja tuen maksamista edeltänyt markkinatilanne palautuu tästä syystä ennalleen. Jos edunsaajayritykset eivät enää toimi mainituilla markkinoilla, tuen määrän takaisinperiminen konkurssipesästä ei kantajien mukaan ole tarpeen.

185 Kantajat myöntävät, että edellä 175 kohdassa mainitussa asiassa Saksa vastaan komissio 29.4.2004 annetussa tuomiossa (tuomion 85 kohta) todetaan, että tuki on perittävä takaisin ilmoittamalla saatava konkurssipesän pesäluetteloon. Kyseisessä tuomiossa viitataan kuitenkin asiassa 52/84, komissio vastaan Belgia, 15.1.1986 annettuun tuomioon (Kok., s. 89) ja asiassa C-142/87, Belgia vastaan komissio, 21.3.1990 annettuun tuomioon (Kok., s. I-959, Kok. Ep. X, s. 377), jotka koskivat tilanteita, joissa edunsaajayritys ei ollut konkurssissa riidanalaista päätöstä tehtäessä ja toimi näin ollen vielä potentiaalisesti markkinoilla. Kyseiset asiat on siis erotettava käsiteltävänä olevasta asiasta, jossa edunsaajayritykset eivät ole enää toimineet markkinoilla konkurssinsa johdosta.

186 Kantajat korostavat vastauksissaan, että kun yritys lopettaa täysin ja lopullisesti toimintansa, kun se on julistettu konkurssiin ja kun se on purettu, kuten asia oli KG Holdingin osalta, on selvää, että sen kilpailijat eivät ole enää epäedullisessa asemassa. Edunsaajayritys on näet kadonnut markkinoilta eikä sitä taloudelliselta kannalta katsottuna ole enää olemassa.

187 Kantajat viittaavat valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt Industrie Navali Meccaniche Affini SpA (INMA) -nimiselle yritykselle, 30.10.2002 tehtyyn komission päätökseen (EYVL 2003, L 22, s. 36) ja valtiontuesta, jonka Saksa on myöntänyt Fairchild Dornier GmbH:lle (Dornier), 7.5.2004 tehtyyn komission päätökseen (EUVL L 357, s. 36). Komissio on kyseisissä päätöksissä katsonut, että tuen takaisinperimisestä on pidättäydyttävä silloin, kun edunsaajayritys on lopettanut taloudellisen toimintansa.

188 Kantajat huomauttavat, etteivät ne kyseenalaista vakiintunutta oikeuskäytäntöä, joka on palautettu mieliin asiassa T-324/00, CDA Datenträger Albrechts vastaan komissio, 19.10.2005 annetussa tuomiossa (Kok., s. II-4309). Kyseisessä tuomiossa edunsaajayritystä ei ollut vielä asetettu konkurssiin silloin, kun komissio teki päätöksensä. Edellä 175 kohdassa mainitussa asiassa Saksa vastaan komissio 29.4.2004 annetussa tuomiossa asianomaisen yrityksen taloudelliset toiminnat oli konkurssin jälkeen siirretty sen sataprosenttisesti omistamalle ja sen määräysvallassa olevalle tytäryhtiölle.

189 Komissio kiistää kantajien esittämät väitteet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

190 Kantajat riitauttavat riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa ja 3 artiklassa olevan takaisinperimismääräyksen laillisuuden konkurssimenettelyn ja kantajien taloudellisten toimintojen päättymisen vuoksi.

191 Ensinnäkin konkurssimenettelyn osalta on ensimmäiseksi todettava, että KG Holdingin, Kliq Reïntegratien ja Kliqin konkurssit on julistettu 8.2., 9.2. ja 14.12.2005 eli siis ennen kuin riidanalainen päätös tehtiin 19.7.2006.

192 Tältä osin on huomautettava, että konkurssiin joutuneita tuensaajayrityksiä koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee, että aikaisempi tilanne voidaan palauttaa ennalleen ja lainvastaisesti suoritetuista tuista aiheutuva kilpailun vääristyminen on mahdollista poistaa lähtökohtaisesti siten, että selvitystilassa olevan yrityksen velkoihin kirjataan kyseisten tukien palauttamista koskeva velvoite, paitsi jos näistä tuista on koitunut etua jollekin toiselle yritykselle (ks. asia edellä 188 kohdassa mainittu asia CDA Datenträger Albrechts v. komissio, tuomion 101 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

193 Kyseisen oikeuskäytännön mukaan pelkästään se, että yritys on joutunut konkurssiin, ei siis kyseenalaista tuen takaisinperimistä koskevaa periaatetta (ks. vastaavasti myös edellä 175 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Italia ja SIM 2 Multimedia v. komissio, tuomion 53–55 kohta).

194 Siltä osin kuin toiseksi on kyse asianomaisten yritysten taloudellisten toimintojen päättymisestä, on huomautettava, että valtiontukipäätöksen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tietojen perusteella, joita komissiolla oli päätöstä tehdessään (edellä 175 kohdassa mainittu asia Saksa v. komissio, tuomio 29.4.2004, 39 kohta) eli tässä tapauksessa 19.7.2006.

195 On todettava, että kantajat eivät ole toimittaneet komissiolle hallinnollisen menettelyn aikana mitään huomautuksia. Kantajien väitteitä ei kuitenkaan voida jättää tutkimatta pelkästään sen vuoksi, ettei niihin ole vedottu hallinnollisen menettelyn aikana. Henkilön kanneoikeutta ei voida rajoittaa vain sillä perusteella, ettei tämä henkilö ole hallinnollisen menettelyn aikana esittänyt huomautuksiaan arvioinnista, joka on annettu tiedoksi EY 88 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn alussa ja joka on toistettu riidanalaisessa päätöksessä, vaikka tämä henkilö olisi voinut niin tehdä (asia T-380/94, AIUFFASS ja AKT v. komissio, tuomio 12.12.1996, Kok., s. II-2169, 64 kohta ja asia T-16/96, Cityflyer Express v. komissio, tuomio 30.4.1998, Kok., s. II-757, 39 kohta).

196 KG Holdingin taloudellisten toimintojen osalta riidanalaisen päätöksen 19 ja 20 perustelukappaleesta ilmenee, että Alankomaiden viranomaiset ovat lähettäneet komissiolle kaksi kirjettä vuoden 2005 syyskuussa ja vuoden 2006 helmikuussa ilmoittaakseen tälle KG Holdingin osalta aloitetun konkurssimenettelyn etenemisestä. Kliqin osalta riidanalaisen päätöksen 20 perustelukappaleesta ilmenee, että Alankomaiden viranomaiset ovat lähettäneet komissiolle kirjeen vuoden 2006 tammikuussa ilmoittaakseen tälle, että Kliq oli 14.12.2005 asetettu konkurssiin ja asiaankuuluva menettely oli aloitettu. Asiakirja-aineistosta ei ilmene, että komissio olisi saanut muita tietoja KG Holdingin ja Kliqin taloudellisista toiminnoista sen jälkeen, kun ne oli asetettu konkurssiin. Sitä ei siis voida moittia siitä, että se on riidanalaista päätöstä tehdessään päätellyt, että konkurssimenettely ei ollut vielä päättynyt ja että asianomaiset yritykset eivät olleet vielä lakanneet olemasta.

197 Kliq Reïntegratien talodellisten toimintojen osalta riidanalaisen päätöksen 19 ja 20 perustelukappaleesta ilmenee, että Alankomaiden viranomaiset ovat lähettäneet komissiolle kaksi kirjettä vuoden 2005 syyskuussa ja vuoden 2006 helmikuussa ilmoittaakseen tälle Kliq Reïntegratien osalta aloitetun konkurssimenettelyn etenemisestä. Asiakirja-aineistoista ei ilmene, että komissio olisi saanut muita tietoja Kliq

Reïntegratien taloudellisista toiminnoista sen jälkeen, kun se asetettiin konkurssiin. Edellä olevista 178–181 kohdasta ilmenee, että vaikka osa Kliq Reïntegratien sopimuksista siirrettiin Kliqille 1.10.2003 lukien, Kliq Reïntegratie harjoitti vielä taloudellista toimintaa silloin, kun 35,75 miljoonan euron suuruista lainaa koskeva sopimus tehtiin vuoden 2003 joulukuussa. Kyseinen yritys meni konkurssiin vasta kuusitoista kuukautta sen jälkeen, kun osa sen sopimuksista siirtyi Kliqille, eli 9.2.2005. Komissio oli tietoinen siitä, että rakenneuudistussuunnitelman mukaan Kliq Reïntegratien oli tarkoitus lopettaa toimintansa. Kyseinen seikka ei merkitse kuitenkaan sitä, että yritys oli jo todellisuudessa lopettanut toimintansa 19.7.2006.

198 Asiakirja-aineistosta ei ilmene, että Alankomaisen viranomaisten tältä osin antamat tiedot olivat epäyhtenäisiä siten, että komission olisi pitänyt pyytää Alankomaiden kuningaskuntaa toimittamaan sille lisätietoja asianomaisten yritysten taloudellisesta tilanteesta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-324/90 ja C-243/90, Saksa ja Pleuger Worthington v. komissio, tuomio 13.4.1994, Kok., s. I-1173, 29 kohta). Komissio on siis perustellusti voinut katsoa, että pelkästään se, että asianomaiset yritykset oli asetettu konkurssiin, ei merkinnyt sitä, ettei niitä ollut enää olemassa.

199 Lisäksi toisin kuin kantajat väittävät, asiakirja-aineistosta ei ilmene, että asianomaiset yritykset olisivat riidanalaista päätöstä tehtäessä lopettaneet täysin ja lopullisesti taloudelliset toimintansa.

200 Niiden kantajien väitteiden osalta, joiden mukaan kyseisen tuen takainsinperiminen on mahdotonta, on huomautettava yhtäältä, että pelkästään se, että tukea saaneet yritykset ovat joutuneet konkurssiin, ei merkitse kuitenkaan sitä, että tuen takaisinperiminen ei ole enää mahdollista, ja toisaalta, että asianomainen jäsenvaltio voi ilmoittaa saatavansa kyseisten yritysten velkoihin kuuluvaksi. Lisäksi on todettava, että riidanalaisen toimen täytäntöönpanossa mahdollisesti ilmenneet menettelylliset tai muut vaikeudet eivät voi vaikuttaa kyseisen toimen laillisuuteen (ks. vastaavasti edellä 185 kohdassa mainittu asia Belgia v. komissio, tuomio 21.3.1990, 62 ja 63 kohta ja asia C-214/07, komissio v. Ranska, tuomio 13.11.2008, Kok., s. I-8357, 46 kohta). Jos vaikeuksia ilmenee, komission ja jäsenvaltion on sen jäsenvaltioiden ja yhteisön toimielinten välisiä vastavuoroisia velvollisuuksia lojaaliin yhteistyöhön koskevan säännön perusteella,

joka on muun muassa EY 10 artiklan taustalla, oltava yhteistyössä vilpittömässä mielessä vaikeuksien voittamiseksi perustamissopimuksen määräyksiä ja muun muassa valtiontukisääntöjä noudattaen (ks. asia C-415/03, komissio v. Kreikka, tuomio 12.5.2005, Kok., s. I-3875, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

201 Kantajat ovat viitanneet edellä mainittuihin komission 30.10.2002 ja 7.5.2004 tekemiin aikaisempiin päätöksiin osoittaakseen, että riidanalainen päätös on laiton. Tältä osin riittää, kun todetaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on arvioitava kutakin valtiontukitapausta erikseen. Kantajien mainitsemat päätökset, jotka koskevat erityistapauksia eivätkä liity mitenkään käsiteltävänä olevaan päätökseen, eivät siis ole merkityksellisiä esillä olevan asian kannalta.

202 Tästä seuraa, että kantajien väitteet on hylättävä.

203 Kaikkien edellä esitettyjen seikkojen perusteella riidanalaisen päätöksen 2 artikla on kumottava ja kanne on muilta osin hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

204 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Jos hävinneitä asianosaisia on kuitenkin useita, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken. Työjärjestyksen 87 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan.

205 Edellä olevasta seuraa, että näiden määräysten perusteella harkitaan oikeaksi päättää, että koska osa kantajien 1 ja 2 kanneperusteista on hylätty, kantaja 1 vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-81/07 ja kantaja 2 asiassa T-82/07. Koska kaikki kantajan 3 kanneperusteet on hylätty, hän vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-83/07 ja hänet velvoitetaan tämän lisäksi korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut asiassa T-83/07. Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asioissa T-81/07 ja T-82/07.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Toimenpiteestä, jonka Alankomaat aikoo toteuttaa KG Holding NV:n hyväksi, 19.7.2006 tehdyn komission päätöksen 2006/939/EY 2 artikla kumotaan.

2) Kanteet hylätään muilta osin.

3) Jan Rudolf Maas vastaa KG Holding NV:n konkurssipesän pesänhoitajana omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-81/07.

4) Jan Rudolf Maas ja Cornelis van den Bergh vastaavat Kliq BV:n konkurssipesän pesänhoitajina omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-82/07.

5) Jean Leon Marcel Groenewegen vastaa Kliq Reïntegratien konkurssipesän pesänhoitajana omista oikeudenkäyntikuluistaan asiassa T-83/07, ja hänet velvoitetaan tämän lisäksi korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut asiassa T-83/07.

6) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan asioissa T-81/07 ja T-82/07.

Papasavvas Wahl Dittrich

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä heinäkuuta 2009.

Sisällys

Asian tausta . . . II - 2417

1. Yleinen asiayhteys . . . II - 2417

2. Hallinnollinen menettely . . . II - 2420

3. Riidanalainen päätös . . . II - 2421

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset . . . II - 2426

Oikeudellinen arviointi . . . II - 2428

1. Alustavat huomautukset . . . II - 2429

2. Kanteiden tutkittavaksi ottaminen asioissa T-81/07 ja T-83/07 siltä osin kuin on kyse Alankomaiden kuningaskunnan KG Holdingille myöntämästä 17 miljoonan euron luottojärjestelystä . . . II - 2430

Asianosaisten lausumat . . . II - 2430

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . II - 2432

3. Asiakysymys . . . II - 2433

Ilmoitetun, 45 miljoonan euron suuruisen rakenneuudistustuen soveltumattomuus yhteismarkkinoille (riidanalaisen päätöksen 1 artikla) . . . II - 2434

Asianosaisten lausumat . . . II - 2434

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . II - 2436

Pelastamistuen, jonka suuruus on 9,25 miljoonaa euroa, ja sille sen takaisinperimiseen saakka kertyneiden korkojen takaisinperiminen KG Holdingilta ja Kliqiltä (riidanalaisen päätöksen 2 artikla) . . . II - 2441

Asianosaisten lausumat . . . II - 2441

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . II - 2449

Se, että Alankomaiden kuningaskunta ilmoittaa velkojana 35,75 miljoonan euron suuruisen saatavan KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssimenettelyssä pesänhoitajalle (riidanalaisen päätöksen 3 artikla) . . . II - 2455

Riidanalaisen päätöksen perustelut . . . . . II - 2456

– Asianosaisten lausumat . . . . . II - 2456

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 2457

Velvollisuus ilmoittaa valtion 35,75 miljoonan euron suuruinen saatava KG Holdingilta ja/tai Kliq Reïntegratielta konkurssimenettelyssä . . . . . II - 2459

– Asianosaisten lausumat . . . . . II - 2459

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 2462

Konkurssin vaikutukset valtiontuen takaisinperimiseen (riidanalaisen päätöksen 2 ja 3 artikla) . . . . . II - 2466

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 2466

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 2468

Oikeudenkäyntikulut . . . . . II - 2471